

Handel med Sverige

Ofoten

[Dok. osunly konsepter - ordk - eller konfiskasjon 1750
forhøjg og auktyon (!) ligger i Salten
Foydarchiv blant Journalbaker^{PK} 1804³-20 !!]

[Antmann Schelkerups betenkning og Kgl. Res
lagt under : «Foyder : Niels Myhre² - oppløpet i
Saltdalen]

Vählachtade Handelsmänner I o n A x e l s s o n
och A x e l l O l s s o n -

Näst det jag tiensteligen tackar mine Herrar for bekantskapen, och undfägnande näst forleden Sommars under min varelse i Norrige, Så har jag härmed velat låta Mh^{rr} veta, att jag efter min låfven med Svenska Lapparne K n u t h och P e h r P o i d n a c - k a öfverskickat MH^{rr} tillhanda 5 Skieppund 11 lispund och 12 m^r Diversse Sorter Stångjern , enligt inneliggande for-teckning , hvaraf bem^{te} Lappar har fått en lika lydande till fohrzedel , hvarefter de vjd framkomsten alt ricktigt aflevera bör, och sedan dem och mig till säkerhet derpå bör qvitteras , och jemte skrifvelse mig återsändas.

Desze järn Sorter äro här ricktigt vägne efter den Svenska victualie vigten, som håller 20 lispund på Skieppundet, och lä-rer hvar Skieppund efter Kong. Svenska gräntz Commissions Her-rarnes uträkning giöra utj norrska vigten vid pasz nijo våg , det jag väl vidare får veta när det ricktigt och noga blifver uppvägit.

Detta järn lemnas mine Herrar att byta i 2 lika delar, eller som dem gottsynnes, hvareffter jag sedan får betalningen , det jag hoppas till det minsta En Specie Riksdahler för hvarje våg af thet ordinarie Stångjernet , men för järnstörarna deszutan något mehra hvartill Herrarna sielfva utsättia priset det bästa de finna skiähligt och gångbart vara i Norrige. Och som jag knapt ler kunna komma sielf öfver åt nesta Sommar, Så beder jag att Herrarna är af den godheten, och skickar mig hvarförsig åt hösten med desza eller andra trogna och påliteliga Lappar , så mycket Pengar utj afräkning derpå som de finna derpå kan belöpa , det jag änteligen hälst vill hafva utj Specie RC^r och en del utj

nytt Sillfver som gott och stämplat är, dels förgyllt och en del oförgyllt ifrån Bergen, då vickten och priset noga utsattes ; så lagande att det skier med säkert folck ;

Med 3^{ne} st^e andra Lappar J o e n = L a r s = och P e h r K e m i l a i n följjer och till Rombecken Ellefve Skiepund och 18 m^r Dito vigt af Allahanda Sorter gröfre och grannare järn , det jag vjd afskickningen var ärnad till norrska fogden Hr N i l l s R a s k , hvarom Hr Secreterer Freidentrich och priminer ingineurer Hr Lindgren beställt, och han sielf till en del om samma handel mig tillskrifvit , Men som jag med det samma fick veta, att han i Sommars blifvit död, och ingen i desz ställe som emottager och är mig ansvarig derföre, har jag nödgat ändra min ärnade anstallt, och i det stället resolverat mig att lemna allt samans till Handelsmannen Hr N i l l s R a f n ifrån Tronnel Sockn och Röknäs , som äfven genom bem^{te} Herrar anmodat mig om Järnhandel , dock på Gratangsfjorden och gienom J a c o b O l s s o n , men som jag intet kunnat fått desza Lappar på den sidan utan allenast på Rombecken, så har jag icke annars kunnat, än att be MH^{rr} vara af den godheten och emottaga allt sammans af desza Lappar utj sitt goda förvahr, samt vjd anfordran af Hr R a f n thet samma aflemna, hvarom jag honom sielf tillskrifvit att han vjd tillfälle Siövägen det afheintar emot qvittance till MH^{rr} som förut till Lapparna det samma vjd ricktig lefverering qvitteras som förbemält är , detta järn är aldeles åtskillt till stycketal och mercken med 2^{ne} små stämplor som en stierna, en på hvar sida mitt emot hvarannan, utom det att det samma med en stor stämpel i ändarna är märckt , som hosgående förteckning utvisar. Men allt det järn som MH^{rr} skall hafva, är allena på en sida märckt.

K^a Herrar var så goda och sij väl efter att alt fins ricktigt, och så kommer att aflemnas, att jag icke kommer något att lida dervjd. Ett lispund fint ståhl fölljer och med vjd bägge järnposterna det jag beder få veta huru mycket det giör i norska marcker, samt huru det effter marcken bäst betalas kan ; Jag försäkrar aldeles om desz godhet. Skulle mine Herrar i höst kunna skicka mig några fierdingar af Ehr alldra bästa Sill , så såge jag gierna, det vore bäst att vj skickade hvarandra när det kunde skie och på något sätt betingas derom med Lapparne , vj skola altjd komma ihop genom Räckning.

På Hampa och Tobak beder jag få veta bästa priset efter båda Svensk och norsk vigt, samt effter bägge myntens uträkning.

Stålet som är just ett lispund tienar till uträkning. Om MH^{rr} antingen der hem ikring öyarne eller ifrån Finmarcken och kan skie ifrån Bergen eller andra orter kan skaffa mig årli- gen några Lispund ull, så beder jag änteligen att derom få ett omständeligit svar samt nogaste priset, om jag finge till hösten någon del deraf så såge jag gierna , 2 a 3 stycken goda Ranor kunde jag och behöfva, der de intet föllo för dyra.

Mera tillåter mig intet tjden för denna gången att skrifva, utan beder jag om noga efftersickt af Järn Sorterne vjd framkom- sten desz goda forvahr och aflefverering, hvarmed näst min dienst- eliga hållsnings anmälan till Mina Herrars goda huusvärdinnor och alle anhörige förblifver

Handelsmännernas

Tienstvilliga t^{re}

K i e n g i s B r u k i

öfver T o r n e å Sochn

d. 10/21. Martji 1749.

P:S: Några stycken stora huggyxor föllje äfven med men som de nu

intet äro hä vjd bruket till handz , så kan de intet här till något stycketal utsättias , utan skall det skie på Lapparnas öppna forZedel af Bokhållaren vjd de öfra verken som yxerna har om händer, hvilken och har Befallning att tillställa dem Lapparna up ved Jukasjärfvj.

===== *** =====

Med Lapparna K n u t och P e h r P o i d n a i k a öfversändt till Norrige Handelsmännerna Hr I o e n O l o f s - s o n och A x i l l O l s s o n tillhanda fölljande Sor- ter järn, vägit med Svensk victualie vigt a 20 l^u på sk^udet nemlⁿ

30 stänger ihopvikna öglor af ordinarie platt stångjern märkt i hvardera ändan med den stora vanliga Brukz Stämpelen samt med en liten stämpel såszom en stierna * på en sida på hvar ögla eller stång mitt uppå väga tillsammans Sk^u 3: 7. 15 m En af desze stänger gått utaf, men bägge delarna äro med den lilla stämpelen försedda.

11 styk. granna Fyrkantiga stänger, äfven utj öglor hopvikna och med bägge desze stämplor försedde på samma sätt som föreskrifvit, en stor på hvardera ändan och en liten mitt på 1: - - 3 st. gröfre Dito 4kantiga med samma stämplor

1 grof bred stång, tiäck mitt uppå, och bägge ändarna hopvikne, hvilken gått utaf, så att ett stycke fölljer med , däck med den lilla stämpelen påslagen allenast ;

2^{ne} st. andra järn, runda coh tiäcka i den ena ändan men tunna och smala i den andra, som äro hopvikna och öglorna med den lilla stämpelen mittpå men på ändan den stora

väga tillsammans

1: - -

6 st. Järnstörrar 4 större och 2 större äfvenledes stämplade
med den lilla stämpelen på en side

"- 3: 17

1 ~~L~~ fint Ståhl -

den eene
fantis
icke.

16 st. stora huggyxor

5 sk~~er~~ 11 l~~ar~~ 12 m.

Fohrlön för alt detta är till Lapparna här vjd
bruket riktigt betalt

K i e n g i s B r u k d. 10/21 Martji

1 7 4 9

pr. A b r a h a m S t e i n h o l t z .

[Salten sorenskriverarkiv - Vedlegg til undersökelsesforret-
ning om ulovlig innført jern til Ofoten 1749-1750.]

Malbaaran
 Geydele Malbaaran
 Geydele Malbyrdig
 Haardyn Geydele Geydele

Handwritten text, likely a letter or official document, written in a cursive script. The text is dense and covers most of the page. It appears to be a formal communication, possibly related to a business or legal matter, given the use of terms like 'Handwritten', 'Geydele', and 'Malbaaran'. The text is written in a dark ink on aged, slightly textured paper. The handwriting is fluid and characteristic of the 18th or 19th century. The document is oriented vertically on the page.

C.C.S.T.

4 177

Jesu hies vort lach us vort Gedenkenes Alra
Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.

Alra Geyn us vort lach us vort Gedenkenes Alra
Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.
Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.
Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.
Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.
Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.
Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.
Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.
Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.
Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.
Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.

Geyn firs vort lach us vort Gedenkenes Alra

Deris Gedenkenes
Geyn us Geyn Geyrnus
Geyn us Geyn Geyrnus
Geyn us Geyn Geyrnus
Geyn us Geyn Geyrnus

Pensoled, Bodden
v. 23 August 1744

Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.
Geyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.
Weyn us Geyn Geyrnus gots firs vort.

Stansbury being withdrawn at reference

De hermed sendes nu formelig Forretning, Lige
som og at Jernets Lige Forretning, som den som Land
Sufficant Mands Erværing, som den som Land
Vens udsærlig. Hverne i mange og den
for den i den Lige og Lige. For
forbliver.

Michelbustad
d. 10de Junij 1749.

Hermed sendes nu formelig Forretning, Lige
som og at Jernets Lige Forretning, som den som Land
Sufficant Mands Erværing, som den som Land
Vens udsærlig. Hverne i mange og den
for den i den Lige og Lige. For
forbliver.

De hermed sendes nu formelig Forretning, Lige
som og at Jernets Lige Forretning, som den som Land
Sufficant Mands Erværing, som den som Land
Vens udsærlig. Hverne i mange og den
for den i den Lige og Lige. For
forbliver.

De hermed sendes nu formelig Forretning, Lige
som og at Jernets Lige Forretning, som den som Land
Sufficant Mands Erværing, som den som Land
Vens udsærlig. Hverne i mange og den
for den i den Lige og Lige. For
forbliver.

Abraham, Steinholtz, 80
Paus Mang Hann, som Lic Niels, Ragn, Rothe

des i Skien's Bogstavn og Her, som, ind, vand,
for Kappet og inidkapp
Casperen

Lars Jonasin
Lars Ingebrecht
C. Schritler
C.S.

Christopher Hansen
Christian Erichsen
C.S.

Copiers
M. Thomsen
M. Thomsen

[Faint, mostly illegible handwritten text covering the lower half of the page, possibly bleed-through from the reverse side.]

1819 den 1. september ting for Ofoten på Liland :

pag. 872.

P e d e r M o e s t r ö m mödte for Retten med Andragende om at han ønskede ved et Thingsvidnets Erhvervelse at faae undersøgt om det ikke var fornöden paa hans paaboende Gaard Lille Bierkevig at der blev etableret et Giestgiveri deels for at forsyne Sognets Almue med de fornödne Kornvahrer i misvæxt Tilfælde og deels for at kunne drive Handel med de nærgrændsende Svenske Borgere som beqvemmelig kunne komme derhen i Vintermaanederne for at omtuske deres Dödevahrer og andre Vahrer med Fiskevahrer. Den nærværende Almue troede det var gavnlig for det almindelige om det paa Lille Bierkevig blev etableret et Giestgiverie da det var to Miil til det nærmeste Handelsstæd og desuden troede det ville være til stoer Fordeel for den Svenske Handel som beqvemmelig der kunne fremmes.

Comparenten udbad sig det passerede beskreven meddelt og især ønskede Almuen at der ~~blev~~ paa M e d b y e eller L i l l e B i e r k e v i g blev tilladt Aarlig en Otte Dage for Kyndelmisse et almindeligt Market da det var beqvemt for de Svenske Borgere at komme herved.

[Salten justisprot. nr 18 (1809-1820) pag. 872.]

Under et Thingsvidne P e d e r M o e s t r ö m af Gaarden Lille Bjerkevig af Ofodens Thinglaug har ladet optage paa forrige Aars Höstething for bemeldte Thinglaug, i Hensigt derved at oplyse Gavnligheden ja tillige Nödvendigheden af et Gjæstgiveries Oprettelse paa fornævnte Gaard , har Almuen yttret at et aarlig Marked etableret paa denne Gaard, vilde være gavnlig for det Almindelige , da mange Svenske til visse Tider af Aaret komme over Fjeldene ned i Böigden , og naar Handel til en viss Tid blev tilladt imellem disse og Sognets Indbyggere , troede de mange Nödvendighedsvare med Fordeel gjensidig kunde erholdes.

Paa Grund heraf maa Amtet gjænstlig have Deres Velbyrdighed anmodet om, behagentlig at ville under Deres Nærværelse i Ofoden i Anledning Matriculeringen, anstille nærmere Undersøgelse om denne Sag, ved at indhente forstandige, med Localiteten og Beskaffenheden af den Handel, som, hvis et Marked skulde blive tilladt, kunde formodes at ville blive, kyndigeMands Betænkning, samt om der er Grund til at troe samme vilde have den Gavn Almuen lover sig, og endelig i saa Fald, om B j e r k e v i g eller hvilket andet Sted vilde være det beqvæmeste til Markedets Fremholdelse, med Hensyn saavel for de Svenske, som formodes at ville besøge det , som for Sognets Indbyggere , ligesom og hvilken Tid dertil formeentlig vilde være den beleiligste m: m: , som Hr Secretairen ved at erkyndige Dem om Sagen, kunde finde Anledning til at faae oplyst.

N o r d l a n d s A m t , 22de Juli 1820.

Til Berg.

Hr Secretair , Foged Jule !

Bevaret d: 24de Augusti 1820.

I Henhold til Amtets Skrivelse af 22de f: M: , hvori Hr. Secretairen anmodes om, at tilbeveiebringe nogle Oplysninger betræffende et aarlig Marked i Ofodens Sogn, som Almuem har yttret Ønske maatte vorde etableret , skulle Amtet, foruden ~~de~~ Efterretninger i denne Henseende, Deres Skrivelse af 24de dennes afgiver, endvidere anmode om, at De behagentlig ved Deres Nærværelse paa forestaaende Høstething i Ofoden, ville indhente følgende Oplysninger :

1. Om det med Grund kan ventes at Svenske ville søge til dette Marked i nogen Mængde, eller kun af nogle Enkelte, og om Fjeldfinnerne tillige formodes at ville søge dertil ?
2. Hvilke Slags Vahre de formodes at medføre og om dette skeer i betydelige kvantiteter ?
3. Hvilke Slags Vahre de Svenske igjennem tilforhandle sig heri Landet ?
4. Om det kan formodes at de Vahre, som de Svenske maatte føre til Marked, erholdes af dem for lettere Priis, end de kunne kjøbes for hos de Handlende heri Landet ?
5. Om Handel med Hæste eller andre Kreature formodes at ville finde Sted ved dette Marked ?

Nordlands Amt , den 28de August 1820

Til B e r g
Hr. Foged Juel !
Cancellie-Secretair !

1. For Tiden søger ikke mange Svenske derhen, men naar et Marked blev etableret etc.
- 2., Skind, Smør, Kiöd, Lærred og Jernkram, dog ikke i store kvantiteter.
3. Sej, Rodskiær, Sild og Salt.
4. Jo, de kan erholdes for lettere Priis.
5. Nei. -

expd: d. 25 October 1820. /

[Salten fogedarkiv - j.nr. 208/1820.]

Peder Mønstrom 49 år ¹⁸¹⁵ født i Sverige
var på Rulle Bjelke (1 p 62) i Oppt
1815 - 1829.

Hans enke de følger an.

[Ikke funnet skifte eller be]]

Sukkemedame Kirsten Marie Mønstrom of Bjelke
Reg. 2877 1857 - sl. 15/6 1859.

Kallitbo

(Skifteprot. - Ullensjøen 1855 67 fol. 3.)

Salle - skifte jk. 232

skifte nr. 23/1859.

Peder Mønstrom of Bjelke 66 år - død
12 Novbr., ble begr. 20. Nov. 1829.

1806 13. januar aghuset i Aulenes ^{Rede!}
Mr. Peder Mønstrom og Fru. Kirsten Marie Petter
Spons: Skipper Ole Knudsen Wisch, Elias Petter Nyegaard.

Sukkemedame Kirsten Marie Mønstrom, Rulle Bjelke,
døde 8. novbr., ble begr. 23. nov. 1856, 75 år gl.

Markeder

of

Planer om Marked

Se også «Markeder og ledingsbering»⁴

Kvenangs - Markederne

Velædle

Hr Soren skriver !

De Vi tuende paa de öfriges Vegne er nödsagede at anddrage for Deres _ field Findernes uærlige omgang i hendeende til Deres Marckkets holdelse her i Sognet og den uorden s.. kende bedrag sa = at naar de om foraaret komer ned af fieldet udtager hos os et og andet fornöden ting mod löfte at betale det med Rener og ost paa höste marckedet men naar Vi komer tilstede huor de har lofuet at möde os bliver de bortemed betalingen eller drager ned i en anden fiord huor de kand Vide at ingen af os deres Creditorer er de sanker nogle finner for atholde Market saa at nogle komer ned i Burfiorden nogle Baderen nogle .s ndodt nogle i Quennangens baaten og huor de har sat almuen steune for at handle med Rener og ost komer de icke saa at almuen maadrage hiem igien med uforrættet Ærende som det skide i forleden höst sig til stor skade alsaa indfalder Vaares ydmyge begiëring til Dem at de vil forbyde fieldfinderne saadanne uorddæntlige Markeder samt befale dem at de holdeickun 2de Markedsteder som er Qanangens baaten og Reisen huor de bequemmeligste steder er både for dem fielfinder og saa vores almue og ald andere Markedsteder her i sogned maatte vorde afskaffede samt at om nogle field finder skulde komme ned her i sogned paa andre steder for at hanle og holde Marked de da maatte være anseede som Deres befalning u=lydige og fölgelig straf skyldige

skulde Velædle Hr: Sorenskriuer befalde vor forlangende end badd Vi os dend förend at de ved Deres hiem komst vilde giue En af os underætning der om at vi kunde omermeldte 2de steder faa os huser opsadte Hour næst vi har den ære at forbliue

Velædle Hr

Stromfiord d. 5te Februari

Soren Skriuer

Tienstydmygest Tiener

1751

Johan Petter Schielderup

Jörgen Gamst.

Hic Jaron & Tinar

The second part of the original text, consisting of approximately 24 lines of handwritten script in an old Germanic or Scandinavian language.

75

Namn und Juri jaguar von untra Jorden fur ad fante
 ag Jadede Messias in sta mantha von eny Junde
 jam Jonee tafalning in tyiliga ag folyalig
 Jonee Jlyllyge Julede Jhalden Jce Jraun
 Jkineer Jhalden von von langand und Junde
 Wi ox Jonee Jonee ad in sta Jonee Jonee Jonee
 Jt Julede Jonee Jonee Jonee Jonee Jonee
 ad Wi Jonee Jonee Jonee Jonee Jonee Jonee
 ag Jonee Jonee Jonee Jonee Jonee Jonee
 Jonee ad Jonee Jonee

Beladde Jce

Jonee Jkineer

Strampsiand 5^e Februar

1757

Christ Jdmijegge

Jonee

Johan Bekker Schidderup

Jargen Gams

Dessa med hans Højsæde under Høsten indførelsen
til Gøst Mandat med til de svenske almindelige Mandater Høsten,
som som Lærenanger både og Krifan, som den af Høsten almind
og de fleste Høsten kommer, og Indbyggere i de Løite
keino altsaa med Høsten Løite den første. Denna
andre som Lærenanger i de Løite keino forførelse
Almind at bekimret giør, og mig som igen at
Liljilla med Høsten, at den er forførelse. Talrige
28de february. A^o 1754

Hans Paus

J. A.

[Bren für fza, Soud
i Singi, Soud 1750-76 ??]

Hoslagt bruger jeg den ærbødige Frihed tjenstligst at tilstille det ærede Fogderie det af den paa K j æ k a n s Marked enehandlende T. B. Holst junior erlagte Gebyhr 8 Spdlr 63 s.

Ingen af de andre Markedssögende turde inklade sig paa at drive nogen egentlig Handel, formedelst det enorme Gebyhr, der, hvis ingen Moderation finder Sted, vil foraarsage at Markedet rimeligviis vil gaae ind, hvilket vil være til en ikke ubetydelig Skade for störste Deel af Skjærvö Almue. Da kuns een Person handlede, skjände selvfølgelig ingensomhelst Concurrence finde Sted, hvorfor Varerne stode i temmelig höi Priis. En langtstörre Mængde Fjeldfinner indfandt sig paa dette Marked, end sædvanligt, hvisaarsag der var Overflödighed af Reenkjöd og Reenskind. Det er al Rimelighed for, at jo mindre Gebyhret er, desto flere Handlende, og omvendt. Man har derfor taget mærkeligen feil, naar Man, - ved at forhöie Gebyhret af de Handlende, - har troet at komme Maalet nærmere.

Ubemærket vil jeg imidlertid ikke lade at Jens Hallen, Peder Gjæver og Theodor With fra deres Boder have drevet Handel med kogt Kaffe, Laurbærbladethee, Kringler og Brödvarer. Peder Gjæver skal ogsaa have solgt en Øxe til en Qvæn i Storbugt og 1 Par Karder til en anden Mand. Rygtet gik ogsaa at Jens Hallen skal have solgt Blikvarer. Jeg affordrede disse 3de Herrer Gebyhr, men de nægtede at ville betale, da de troede sig berettigede at handle med Laurbærbladethee og Brödvarer, uden at svare Gebyhr. - Da de havde aaben Bod ogler fast Udsalgssted, troede jeg det var i den tilbörilige Orden at affordre dem Gebyhret.

Rotsundelv den 28de Novbr: 1853.

Ærbödigst

A? M o e

Regning over de havte Udgifter paa Reisen til Kjøkans Marked d.A. tillader jeg mig ligeledes at fremsende.

D. u. s.

A. M o e

S. T. Senjen og Tromsö Fogderie !

§ S. & T. fogedarkiv -

Herr Fogden Drejer i Tromsøe !

Min plikt likmættigt, går jag nu at erkänna emottagandet af vördade skrifvelsen den 12te fördkne December samt den samma besvara.

Det är obestridligt , att föret synnerligen de sednast~~e~~ förflutna åren, varit dåligt och för de Marknads besökander högst menligt i början af November Månad , Men då Skibottens marknad, som wanligen hålles den 12. November, står i så nära sammanhang med den Svenska marknaden på Kengis , som ock wanligen hålles den 11. eller 12te December , och denne sistnämnde heller ej kan framflyttas , för de snart derefter inträfaande högtider , så kan ej heller Skibottens marknad framflyttas så långt, att de Svenskar , som besöka Skibottens marknaden ej hinna komma hem, ombyta raider och resa ner till Kengis.

All den råfisk och sålt, som uppköpes på Skibottens marknad , måste afyttras paa Kengis Marknad. Skibottens marknad kan således icke utan men för oss framflyttas mer än högst 6. dagar eller i stället för att den nu hålles den 12de , ~~den~~ skulle komma att hållas den 18de November. -

Det är ock af wigt , att taga i betraktande Allmogens på den Svenska sidan om gränsen obemedlade Ekonomiske belägenhet , så att de om wåren uppköpta lifsförnödenheter, alltid om hösten taga slut, då Skibottens Marknad af hwar och en med glädje emotses.

Sådant är det egentliga förhållandet.

M a u n i o den 2^a Januari 1858.

J. L i d e b r o m

(S. & T. foged : Lappesaker 1860 - 1888.)

I Gjensvar paa Herr Fogdens Skrivelse af 27de f. Md. tilbage-
 meldes herved , at Handelsmand Johan Henriksen endnu ikke har
 flyttet sin Handel til S ö v e i e n , og at han saavidt mig
 bekjendt heller ikke har foretaget noget Skridt dertil.

Da S ö v e i e n utvivlsomt maa ansees som det beqvemteste
 Sted for en Handel inden Salangens Distrikt, og det er et almin-
 deligt Ønske blandt Opsidderne saavel i Bunden af Fjorden som i
 Salangsdalen og Bardo at en Handel maa blive etableret dersteds,
 skulde jeg ansee det nödvendigt at Henriksen fik fornyet Paalæg
 om inden en passende Frist at flytte sin Handel til Söveien.

Jeg skal derhos ikke undlade at oplyse , at der i forrige Uge
 ankom til Söveien endeel Fjeldfinner fra Jucasjervi , medhavende
 23 Reensdyr hvormed de transporterede endeel Reenkjöd, Ost og
 Komager m. m. hvilket de afsatte mod Sild og Meel. De have ytt-
 ret at Hensigten med denne Reise egentlig var at undersøge hvor-
 vidt en Kommunikation til Salangen vilde falde lettere for dem
 paa denne Aarstid end ned til Lyngen hvor de hidtil har sögt det
 derværende Marked. Da de nu har fundet Veien til Salangen ulige
 lettere, ligesom der ogsaa paa denne Vei skal findes mere Reen-
 mose , have de yttret Ønske om at en Handel eller et Marked maa
 blive oprettet paa Söveien for at de for Fremtiden kan faa söge
 derhen og afsette sine Produkter. De have derhos yttret , at de
 vare forvissede om, efter den Erfaring de nu have faaet , at de
 Fleste Fjeldfinner i Jucasjervi vil foretrække Veien til Salan-
 gen istedetfor Lyngen. Da nu saadan Handel uden Tvivl vilde
 blive til særdeles Gavn for Distriktet , taler dette endnu mere
 for Oprettelsen af et Handelssted paa Söveien.

Med Hensyn til hvorvidt Henriksen driver Handelen paa en for
 Almuen tilfredsstillende Maade , da har ingen Besværing været

fremført direkte til mig. Derimod har jeg hørt , at Adskillige i Salangen og Bardo skal have fundet sig utilfredse med hans Handel , men da jeg ikke kjender Aarsagen til denne Misnöie , og Almuen ofte ytrer ubeföiede Klager over Handelsmænd , tör jeg ikke udtale nogen Mening om hans Forhold i denne Anledning. Jeg skal imidlertid have min Opmærksomhed henvendt paa denne Sag.

Astafjords Lensmandsbestilling d. 3de Decbr. 1862.

Ærbödigst

J. S c h j ö l b e r g

Til

Hr Fogden i Senjen og Tromsö !

(S. & T. foged : Lappesaker 1860-88.)

Bankpost

Ifølge Herr Fogdens Anmodning i ærede Skrivelse af 12. f. Md. skal jeg herved oplyse , at de i Höst hertil ankomne svenske Fjeldfinner have taget Veien over Altevandet og kom ned til Bardo gennem den saakaldte östre Dal ved Gaarden Strömsmo.

Denne Vei, som ogsaa om Sommeren passeres af de Fjeldlapper der med sine Reensdyr söge til Fjeldene langs Bardodalen , skal være den korteste og letteste for dem til at komme ned til Sökanten her i Fogderiet.

Med Hensyn til et Markeds Oprettelse paa Gaarden Söveien, skal jeg tillade mig at bemærke Fölgende :

Af de hermed fölgende Documenter, der af en af Ibestads Formandskab under 26de April 1859 nedsat Kommitte har været udlaant hos Amtet , vil det behagentlig erfares , at denne Sag allerede i Aaret 1852 er bragt paa Bane , idet endeel Gaardbrugere i nedre Salangsdalen i nævnte Aar indgav Andragende til Amtet om Oprettelse af et Marked paa Söveien.

Over dette Andragende blev der indhentet Erklæringer fra de specielle Formandskaber i Senjen, af hvilke Pluraliteten have tiltraadt Andragendet , medens disse dog have udtalt forskjellige Meininger om Stedet og Tiden. Da den daværende Foged og Amtmand ikke fandt at kunde anbefale Andragendet blev det henlagt. Samme Skjæbne sees at lignende Andragende at have haft paa Distriktsformandskabet i 1856. I et under 26de April 1859 afholdt Formandskabsmöde for Ibestad , blev Sagen atter bragt paa Bane , i hvilken Anledning den nævnte Kommitte blev nedsat og som paa nyt lod indhente de ligeledes hermed fölgende Erklæringer fra Throndenes og Bardo Formandskaber , der begge gaa ud paa at et Marked maa blive oprettet paa Söveien.

Senere vides intet at være foretaget i denne Anledning , men Ønsket om et Markeds Oprettelse paa det nævnte Sted er i lige Grad tilstede hos Beboerne i Bardo og Salangsdalen.

Uagtet jeg maa erkjende at flere af de Grunde der ere anførte for Oprettelse af et Marked her i Distriktet, af hvilke de væsentligste ere anførte i den af Maalselvns Formandskab under 7de Febr. 1853 afgivne Erklæring , synes at have en ikke ringe Vægt , har jeg dog hidtil været i nogen Tvivl om hvorvidt et Marked vilde have den tilsigtede Nytte for Distriktet , hvorfor jeg ogsaa i de Forhandlinger angaaende denne Sag hvori jeg har deltaget inden Ibestads Formandskab, har stemt imod Sagen.

Naar det imidlertid nu ogsaa er fremkommet Ønsker herom fra Beboerne paa den anden Side af Grændsen , kan jeg ikke andet end anbefale Sagen til Indvilgelse , ligesom jeg antager at saafremt dette Ønske havde været fremsat forinden Andragendet blev sendt Formandskaberne til Erklæring , vilde de fleste af disse om ikke alle have erklæret sig til Fordeel for Oprettelse af et Marked.

Fjeldfinnerne og Qvænerne vil nemlig kunne hidføre en ikke ubetydelig Deel Fedevarer og andre Fornödenhedsvarer som Distriktet tiltrænger , og som Söalmuen kan faa tilforhandlet sig ved Tuskning med Sild og Fisk som de Førstnævnte behøver. Naar hertil kommer , som i Andragendet og Erklæringerne anført, at Land- og Söalmuen gjensidig trænger til hinandens Produkter , og at det vilde være i begge Parters Interesse at der gaves et beqvemt Sted hvor de paa en bestemt Tid kunde samles for at omtuske sine Varer, synes det at et Marked maa blive til Gavn for Distriktet.

Da Fjeldfinnerne ikke kan faa transportere sine Varer over Fjeldet uden paa Sneeföre , kan Tiden til Markedets Afholdelse ikke bestemmes förend i Slutningen af Novbr. eller först i Decbr.

-Denne Tid vil heller ikke være ubeqvem hverken for Landbeboerne eller Söalmuen , da de förste med större Lethed vil kunne fremföre sine Varer paa Vinterföre , og de Sidste faa afsætte den Sild og Fisk de have erhvervet om Hösten.

Angaaende Stedet for Markedets Afholdelse , da har Meningerne herom været delte , idet nogle have foreslaaet Söveien , andre Reisen. Saavel af Hensyn til Fjeldfinnerne, der som anført have erklæret at de foretrække Söveien for noget andet Sted i Distriktet , som Beboerne i Bardo og Salangsdalen , forekommer det mig dog at S ö v e i e n bör foretrakkes. Dette Sted ligger desuden omtrent i Midten af Distriktet, og fra Söalmuen vil der saaledes ikke med Grund kunde klages. For Maalselvns Vedkommende vilde vistnok Reisen eller Malangen være beqvemmere , men mindre tunge Varer vil de dog kunde fremföre til Söveien, ligesom de under Markedet vil have Anledning til at afslutte Akkord om större Leverancer.

Ved Gaarden S ö v e i e n , nemlig paa Höiderne mellem Strokkenes og Ladberg gives ogsaa Reenmose hvor Reensdyrene under Markedstiden kan erholde Föde, hvilken Omständighed ikke kan sættes ud af Betragtning.

Vistnok kan Salangsfjorden enkelte Aar belægges med Iis , men dette er vel ogsaa Tilfældet i Reisenfjord. Desuden hænder det yderst skjelden at Isen i Salangen lægges længere ud end til Storöen omtrent 1/8 Miil fra Söveien, og imellem disse Steder kan man desuden passere Strandbredden.

At lægge Markedet i nogen anden Fjord her i Thinglauget , hvilket lige saa ofte belægges med Iis som Salangen, vil have sine Vanskeligheder.

De omhandlede Documenter anmodes Hr Fogden om at tilbagesende

Amtet.
Til

Astafjords Lensmandsbestilling den 14de Januar 1863.

Hr. Fogden i Senjen og Tromsö : Arbödiggst J S c h j ö l b e r g

Aeres Excellence

Høj- og Høilbaarun H^{er} Kongeriget Danmark
Høj- Høilbaarun, Høj- adla, Høilbaarun og Høilbyrdign

Højstærkede Gættar

1
Unders 3. Feb. unspalnegte der har det bekvemt
Aeres Excellence og forfarndt hvers at requirere af mig
indvending om, hvad regel har i angik af fast jord, hoes,
nftas Jordrun og og blivne stigejaktu - Eng har og
væjn derou informeret mig, unu hoesu eblent dughets
nllas Fogderensu's Papirer nu uogru oplysning deri at frugt-
Aeres hvers det ligsou at der i forrige tidu, da Jordrun
nra blivne stigejaktu, nu ligsou nu blivne reflecteret for,
unumuleg paa situationen, ou nu gavnd ligsou til Lande
nllas til hruude, da maud til Lande nllas ruder i hruodrun
regner det for nu hog, unu maud derou Land paa det
Evidens torn og for nu hoes unu idate Creativer, unu hoes,
groude og idu md fast jordu regner maud forundelst pistor-
rents stige paa nu hog idu da 3 toudens idad og nu hoes
unud sato Creativer at for - deridru pnis der og angik paa
nu og vudru gørlignd, paa sou hoes pistor, Common hoes
symubrig etc.; hruodrun gavndrun aparte stigejaktus

2
Der nu mig og unders 30. Juni unspalnegte der har paa
lægt at stoffe oplysning om, hvad forandring har i angik
nu stand md grundregningu, hruodrun hoes og paa det vigtigst
har lundt mig nu hruodrun, da det nu befaudet, at i der
uodrunst Fogderens saltens, Lenniens og Tromsens nu veltig
sou tilford, unu i Helgelands Fogderu skal der flenst
Pind lappu i Ranen og Westen gvaunt af til Sverrig, da
der forignu har betalt skal til Norge, gvaunt af for,
folgnud specification for Proprietair Johan Hvid og
Joes Rudmøysigndt quistbefagndt Land nu forvæto -

Jude- 8 Feb. 1755

Albrecht 1703

und derra Anusdyr og halbris sig, da de end ofren
fied om aarnt nu i Amsterg, hvor de ara konfession
og under jurisdictioner enddalen -

3

Ludelig følger nu indskrevet nu det sigt af
Pognuflrimus Hansen i end dag uagaaendt endod nu
paa end paa Kongelign Amsterg i Salkens Kongerig
helhvordt gaaed sensvot tillign und ut bora til uer
froe Christof Prie, hvor i end udlaer sig und sig uer
vlejn bid paa bmaledt gaaed, fult til end
Excellence og lojsternu paa end uagaaendt endod nu
de frustellat, hvor sig end endlig Resolution
hvardi af gaaet, og und fofte Veneration for dem

Derra Excellence
og lojsternu paa end
Derra
indvorduign
og endodign beuend
- Magerup

Torget
N. 30. Dec. 1754

Arne
Bost
Kongelign
Amsterg
da ara
v, Cign
paa end
endod nu
froe Christof
Prie
L at
unnu
unnu
at, at
bmaledt
lojsternu
er,
Prie
endod nu
og
hvardi
indvorduign
da ara
indvorduign
endodign
L at
lojsternu
er,
Prie
endod nu
og
hvardi
indvorduign
da ara
indvorduign
endodign

Mandtal

1757.

Baron de Lappan blev ligesom saa liden i Ra-
nen og Høffen, og liden i den for yndt sin Osk
de den som for last godst og forpassing af
fr. Baron de Petersen, som Ligen af Lappan.

Barons liden Lappan.		shes	sk.
Brans. feld	Aaron Anderson	48.	
	Peder Andersen	40.	
	Laur Poulsen	48.	
Kalvatne	Nines Chamuska	24.	
Grønfeldt	Aaron Anderson	24.	
	Laur Poulsen	24.	
Grøsfeldt	Thomas Tobiasen	24.	
Langfeldt	Thomas Olsen	40.	
	Jone Chamuska	32.	
Løjfeldt	Thomas Andersen	32.	
	Nines Andersen	32.	
	Jone Ninesen	16.	
Wartfeldt	Jens Andersen	24.	
	Nines Andersen lieigant Thomas	48.	
Skjelfeldt	Aaron Anderson	32.	
	Lil. Aaron Anderson	16.	
	Laur Poulsen	20.	
Dallefeldt	Thomas Andersen	48.	
	Jone Olsen	20.	
St. feldt	Magnus Chamuska	48.	
Høngfeldt	Thomas Ninesen	32.	
	Chamuska Laur	40.	
Oxfeldt	Aaron Chamuska	32.	
	Lil. Chamuska	32.	
St. feldt	Nines Chamuska	32.	
Kalvatnet	Thomas Chamuska	24.	
	Thomas Chamuska	16.	
	Chamuska Laur	16.	

Lap. = 9.

Johannes B. 1757

are

Transport 9

	Mr Olsen	16.
Pernefeldt	Magnus Anderson	30.
	Anders Lorenzen	30.
	Anders Anderson	30.
	John Christensen	30.
	Anders Magnusson	48.
Jakobsfeldt	Nines Johnsen	48.
Kieringfeldt	Anders Johnsen	64.
	Simon Johnsen	64.
Gjovattnet	John Johnsen	64.
	Anders Johnsen	48.
Steds Matret	Anders Larsen	48.
Melbyfeldt	Nines Johnsen	32.
	John Christensen	16.
Amberfeldt	Anders Johnsen	32.
Bourfeldt	John Johnsen	24.
	Mathias Johnsen	16.
Riefeldt	John Johnsen	24.
Rodberg	John Johnsen	32.
Ujfeldt	Anders Johnsen	32.
Fromdalen	Anders Anderson	32.
near Bredfeldt	Anders Mathiasen	32.
Alegvatne	John Christensen	32.
	Anders Anderson	24.
Terbefieldt	John Christensen	16.
	John Christensen	48.
	John Christensen	72.
	Nines Johnsen	48.
	John Johnsen	48.
Garvefeldt	John Christensen	48.
	John Christensen	48.
	John Christensen	16.
Artfeldt near	John Christensen	48.
Terbefieldt	John Christensen	72.
	John Christensen	48.

Sum 22.80

verk.

Sto Artfield	James Olsen	Fransport	22	80
	Jom Liefson			48
Lanterfield	James Anderson		1	24
Fischer Vatne	Andreas Larsen			24
	Jom Andriesson			24
Rysaer Vatnet	Lars Lise		1	24
	Anders Lise			24
Kroedfield	Lise Mathison			64
Susendarlen	Jom Anderson	Schaldborg		48
	Jom Liefson			48
	Christen Anderson			48
	Anders Liefson			16
	Lars Jacobson			24
	Korke Jacobson			24
	James Larsen			24
Rutfieldet	Mogens Nielsen			24

No. 30. 64.
 Paalens Ligtig extractet
 Jeth: etc.

Gør funden er af alderne Gjørdenne af offer,
 vere, og Lignene Væjre for blæsen bethet af
 de Matriculerede og faste Jorden over alle i hele
 Norge, De og af alle de Lapper oppindbare som
 skjedt for de Indre af Norge, og for Gamme Admann
 af Jorden sid, side in specie, som fandt og givt
 som drøelig Levenen til de specie, og er at være
 at de fleste og alle disse Lapper, de Lige Creature,
 som kan bestyr og faar, Guder etc: Gør af alderne
 indkomme tilføjer Lapperne anorden, som fra
 Gjørdenne Det de Peter Dals, Larsen jeth kungat
 Jansen, og der ved min vatte Gjørdenne blødding,
 og for alle blivende jeth, som mig lictioth er.
 Trondheim d. 24. Januarii 1754. — Johan Christ. Thid

Mardtall

Gør de Lapper som ligger i Gjørdenne ind i Naren,
 Gjørde Ligtioth for jeth Lapper, Det de forpagtningen
 af Baron de Peder Jens Loddgaard, samt forpagting over
 samme Det og Gjørdenne ind i Naren for jeth: Gjørde og.

en samfund ind i sig selv og saa sig i sig selv. Ting
 den 2de Augusti 1753. Under omstændigheder som 1753. Ligeledes
 sig for den med Høimæle Lige og Johan Hvid Jensen
 opgjøre de Navne:

Ranens fird. Løkke.

Diele 1753
 Løkke Løkke
 med 16. med 16.

Grangfield..	Aander Aander den lausmands fird	48	
	Lunde fird Løkke	40	40
	Lunde Aander den	48	48
	Tine fird den	24	24
Kallvatnet.	Nineb Clauus den	24	24
	Aander Aander den fird	24	24
	Tine fird den	16	
Grangfield..	Aander fird den fird	24	24
	Thomas fird den	40	40
	Thomas fird den	32	32
Lairfield..	Thomas Aander den	32	32
	Nineb Aander den	32	32
	Thomas fird den fird	16	16
Varfield	Thomas Aander den	24	
	Nineb Aander den og Thomas	48	
Ardfield..	Aander Aander den	32	32
	Aander Aander den den Lille	16	16
	Thomas fird den	20	
Dalefield	Thomas fird den	48	
	Thomas fird den	20	
Berfield..	Magnus fird den fird	48	
Bongfield..	Thomas fird den	40	40
	Clauus fird den	40	40
Orfield..	Aander fird den	32	
	Tine fird den	32	
Ardfield..	Enil Aander den	32	32
Kallvatnet	Thomas fird den	24	
	Thomas fird den	16	
	Clauus fird den	16	
	Thomas fird den	16	16
Terrfield..	Thomas Aander den	30	
	Aander fird den	30	
	Aander Aander den	30	30
	Thomas fird den	30	30
Lairfield..	Lunde Magnus den	48	
	Nineb fird den	48	48

Lat: 40de 11. 64. 6. 24.

Liefvare 1753
Bortack Bortack.

40.
48.
24.
24.
24.
24.
40.
32.
32.
32.
16.
32.
16.
40.
40.
32.
16.
30.
30.
48.
44.

	Transport	11.	64.	6.	44.
Nieringfielt	Audens Johansen Liden		64.		64.
	Linn Johansen		64.		64.
Virvatnet	Horre Johansen		64.		64.
	Eivind Audensson		48.		48.
Akelsvatnet	Audens Johansen		48.		48.
	Olav Audensson		32.		32.
Melchfielt	Peter Johansen		16.		16.
	Peter Eivindsen		32.		32.
Amberfielt	Eivind Audensson		24.		24.
Burfielt	Jonas Johansen		16.		16.
	Mathias Johansen		24.		24.
Riefielt	Jonas Johansen		32.		32.
Sormdalen	Peter Johansen		32.		32.
Brudefielt	Audens Johansen		32.		32.
Roefielt	Knud Johansen		32.		32.
	Audens Audensson		24.		24.
Blegvatnet	Audens Johansen		16.		16.
	Audens Audensson				

Summa med 17. 88. 10. 96.

Lammen de forsvarende og de Bøllebrødre, som vi har
 villen med de bændlede Rapper. Ting, med andre ord,
 Kærlige Bøllebrødre og Rapper, og der for sin ære
 findes som en forsvarende anført, som og medne,
 af de forsvarende Rapper som for alle der for den
 fact, som der forsvarende, at den, eller lige,
 og den, i Bøllebrødre, af den Bøllebrødre og den,
 som Liefvare, som Bøllebrødre for i Bøllebrødre, Bøllebrødre,
 den, og nogle Rapper forsvarende og den, eller den, eller den,
 for Bøllebrødre Bøllebrødre og den, eller den, eller den,
 naar, eller den, eller den, eller den, eller den, eller den,
 Bøllebrødre Bøllebrødre, som Bøllebrødre Bøllebrødre
 Rapper, og den, eller den, eller den, eller den, eller den,
 forsvarende, vi Bøllebrødre den, eller den, eller den,
 af den forsvarende Bøllebrødre, som Liefvare den, og
 videre, som den, eller den, eller den, eller den, eller den,
 Bøllebrødre Bøllebrødre, eller den, eller den, eller den,
 den, eller den, eller den, eller den, eller den, eller den,
 af 15de Decembr: 1753. — Joch. Raanes.

Transport. . . 6. =

Lützenvarlen.

Jonas Audehoffen Scholborg	48	48
Jens Jørgensen	48	48
Christen Audehoffen	48	48
Anderud Jørgensen	1	1

Girvornand

Leone Jacoben i. m. m. forsamling	16	
Mene Jacoben	24	24
Thomas Larsen	24	24

Rütfieldet.

Mene Nielsen	24	24
------------------------	----	----

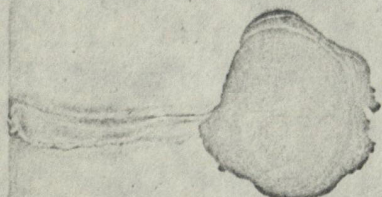
Skat. i. = 48/

At som foruden en nu rigtig antagelse
for vad der ligger her for betalt Skat for
1753. —

Jens:
Peter Mathiesen
for fremmede og for
kan skrivs her.

Samfundets af Havn Egebygaard, med Hensigt paa at
komme ind i besiddelse af Lovens Højste Originaler, som
iigstaa forlangende, som Indtæktens Højheds indtækt
forand og Højheds. for: Hermed den 24de april 1754.

Jens Mathiesen

Pa. 2 afi kh journalsalwa jdi 206 jur 1103.

27 dec 1757

Huus
Balswillig

138
Til General
Krigs Com-
missaire og
Kunst-Maest
Hagerup

Højvold og Balswillig
Hr. General Krigs Commissaire og Kunstmaest
Ei at paafordren og imodtagne sine Løjs, som
de Danske Pind-Lapper ind flygte ind omme
grænser til Norge med sine Døje, og som
Cirkulær-Tractaten, som flygtige, at de engene
for sig selv skilert Højfing omme saltens Kog Inden
de samme Inds i enen Laps-Lovgivning
somme andre foldes i indledning af Højst en
måtte Tractat uendte opromme Løveind Løjs-
vættis Moud i somme District inden sine Højst
alindale indst af sine Danske Laps-Løjs
siden worn, at nogen, somme sine Højst
for indværdig, at de Moud, som sine ind worden
opromme maatte parlogge indgar ligge
og ind veste flide, at besørge indværdig
indværdig indværdig, at de somme indst
indværdig indværdig, somme, at vunde sine
indværdig indværdig, at Borens struffen.
Ja ind indst for indværdig indværdig
at indværdig indst, at somme indværdig, at Løjsen
indværdig indværdig indværdig: Ind somme
indværdig indværdig indværdig: General Krigs
Commissaire indværdig for indværdig indværdig
indværdig indværdig indværdig. Ind indværdig
Hr. General Krigs Commissaires
Indværdig indværdig indværdig.

V. W. B. r Wedelj. M. r Pasball
Lind Borens - - - Pauli Barthmar Heltzer
Hagerup

at det norske Dyrog. Men heri holder det som ofte og de som
tager som og som det og man skal under Prosten Kontrol.*
Collingens kunde aldeles sandtydige fra Lister og Holm.
Mangfoldige Klager flyde heraf. Det staar ikke til at magt
to, at det man efterlade et først usjyggelig Gudtydige som
Elskoven, naar Prosten indelig skal være med til under Gud
Lisamen at sette som Collen, der ofte frembringer Meningen
af Ordene aldeles fornaafte, det medbringer Andagten, fulder
Gjortideligssedem med Gudstjenesten, legger alle som fjendringer
i Næsten for Mangfoldens Ordbjggelse, ligesom det ogsaa man
bedriver og første Prosten, naar som som, at Collen først
Gjortidelig griber det og skindom vel ogsaa frembringer. So
hjelp for som, hvoraf som mindst kunde være usjygt som
dette det og hvorunder selv Sovdraget liden. Gud forgeligen
følger flyde af Collingens, naar Prosten er Gjortidelig som
medt usjygt, at som som Kontrolere Collen. Nu jaadum
Prost besourer ikke det store Ansvar, som som som
som. Ligesom midtlig er det at betjane sig af Collen i Holm.
Til at tale om den Hinfed og Arbejdsløsligssed, der afser
ger sig i Prosten Lateralisation under Brug af Collen
ning, man ogsaa den som sette som Hraude for Mølligssed.
Den af at gøre Hjertets Dyrog, mindre Lærnets Cillid og
Kontroligssed. Hvor skadelig og fordermelig er det ikke
indvidum at lade Collen stalle og valte med Gudstjen
after yde Beslag og ikke være istand til at sette og lide
som. Skallet for Ljendskab til Skallet Dyrog indtager
Prosten en forgelig flade. Jeg for mine fast vilde
under jaadum Oustendigssed betragte Holmbonden som
en Finibond og jeg vilde heller være Høveder end
nære Prost for en Mølligssed, Lær Dyrog jeg er Lærde
gjøre Brug af i Lister og Holm. Jeg indser ikke, hvor
ledes det i det selv taget er muligt for Prosten at
opfylde sine Pligter, hvorledes det er muligt for som
at trænge ind i Mangfoldens indre Liden og blive den
Kontroligssed, hvorledes det er muligt at Prosten, viden
om indvidum og advarer, naar som er Lærde Mangfoldens Dyrog.
* Dette gjeldes i en lang Tid som Collen i Hærasjok.

Jeg skal jo her sige en Trussel i Træst, som ender
Mangfoldig og Mangfoldig Trussel for dem. Forleden blev
en sandt Kraft og med Trussel til sin Gjerning
forleden begjære dem og forleden blev der i Jesus Navn
og med det glade Haab, at den vil blive Træst. Og
dog har jeg gjort Løstendelstus med flere slige Træster,
som, hvor forfarlige Mænd de forresten var, i dette
Nøjde ikke tjener at fortælle her. En sandt Trussel
gennemgik nu i mine Causer i forfarlig og fjend-
ligsked; thi Ordførelsen for dem til at lægge sig efter
Brevet er uventet og Ophæng og delvis er
til Jætte de ikke. Jeg har mangen Gang mindet
forleden den gode Ordførelse, da jeg til at sætte
de med Trussel. Man forer jævnlig Træsterne med
føre som Grund til at de vist ikke skal betynde sig
om Brevet selv den Ordførelse, at det er meget
mangfoldig ja næsten umuligt for at nævne dem,
næste at Læsen vil give sig Brevet i den Grad, at
Jeg har gjort Træst deraf til Mangfoldig Ordførelse
Ja og de skal sætte sig over de mange mistykt.
Lede for sig for forsamlede Trussel, der imidlertid
skulle være lagt sig efter Brevet. Jeg har undersøgt
denne Dag og jeg skal nævne hvad jeg har hørt
af Trussel og som Mænd har om. Langtids Træst
jeg var en meget ordførelse Trussel, som jeg har
de, om den nogensteds fandt det Træst Stockstette
ordene var Læst. "Jo" Lænde den forstærkede
Jeg ordede, forstærkede jeg videre. "Jeg forstærkede
godt. Mispået fandt jeg mistet nogle Træster, som jeg
de fandt Cals mindre fjendelig, men alligevel fjendte
jeg godt forstærket. Jeg har hørt sagde jeg som
vel, at Trussel ikke forstærkede dem, men jeg
ordede var Læst for dem. Forstærkede jeg
at det nok var muligt, at flere Trussel ikke
forstærkede de, men jeg ordede for dem, men dette

Lunde i et Selsk. ikke mere Prognose Nylid, man maatte
de kunne se af, at de vi naar istand til at folge Cam.
Legning og Advisering i Prognosen. * Jeg skal fortælle
Dig, sagde sin minde, hvad der skete forrige Torsdag med
Fronstens Prognose. Da Solen gik ned af Lunden, førte jeg
flere Himmelskjørge fremmede, hvad Fronsten vedtænde
om. Tugten af disse Himmelskjørger gav og dog talte jeg
til dem i det næste Prog. man derat og Moderation.
I Oslo skænkede jeg mangfoldige Himmelskjørger, om de skulde
forstået Fronst. Aal, naar jeg vedtænde om Lærings
for dem, hvortil de usædvanligvis svarede ja, og naar jeg
indvandt, at jeg skulde gøre, at Himmelskjørgerne gav
Lærings Prognosen, bekræftede de det. Med samme Lidelighed
yttede de, at det vilde være meget godt, om Aals Ef.
formand skulde vist Himmelskjørger for det lærings Prog.
Nyligst lod jeg Prognosen tolke for dem, man Col.
den gængs blot Himmelskjørger. Dermed var man an.
førte som et Læringsargument, at Fronsten til Fjeld.
fogens Karasjok og Hautokens beständig Brug Col.
naar jeg vedtænde, iagte jeg i 10 Dine for Lugh sig
efter Progn. og tilføjetende taler det med Lighed og Ber.
diged. Men dette Argument var ikke det mindste at
betjone, naar man forer at Himmelskjørgerne ikke gav gjort
sig nogen fjendelig Umage for at Lige sig Progn.
og at jeg langt fra taler det med Lighed og Berdiged.
Om jeg gjøres det svarede, hvad Fronst. Aals var an.
førte om sig, at jeg ikke var Lugh sig efter Progn.,
men, ~~men~~ at Progn. var Lugh sig efter sin. Lunde.
Lunde er jeg dog sin meget om Himmelskjørger til at blive
Lunde om det, at jeg efter 3 a 4 Maanedes Himmelskjørger
af dette Progn. Gjør og de deri omfattede Lunde med
jald vilde Lunden vedtænde for Himmelskjørgerne om derat
og Moderation. Jeg var ogsaa nu besluttet at
skrive Progn. for at jeg siden Lunde gjøres umiddel.
var Lunde derat i Lunden og Lunde, Nogat, hvorfor
Himmelskjørgerne vilde yde Lunde Col. At Progn.
* Dette er det indlysende Indhold af Lunde Progn.

er meget uanstaligt, lader sig mistnok ildt nogle, men dog
ikke uanstaligt, end at man med nogen Dyrkjæds og Jæw,
villigfødsfuld Hængselje af Cædri mit offer at Julets Ræd Ogs
født i Julets Cædri forstaaeligt godde. Der for Jæw,
man, man i Sornæw grændigaw far Jædret Ræd.
gete Cædri. Efter 2 Maanedes Ogsold blædt Sædri
forføgte jeg Jæw ræd at godde ræd Lædret i Karasjok
og jeg blev forstaaet meget godt. Det var en Jæd glæde
for mig at ræd, Jædret Hædret og Rædret Jædret i
Jædret Rædret, da da Jædret Jædret og Jædret.
maal Jædret Rædret. Det da Jædret Rædret, der alle
gjæde rædret at man nogen irrolige af Jædret, Lædret med
den Jædret Ogsold. Da jeg med af Jædret, at Jædret
man ræd Jædret til at Jædret og tale alle Jædret.
Jædret efter Jædret, vilde jeg ikke Jædret Jædret Jædret,
om jeg blev forstaaet, man Jædret og Jædret Jædret.
Jædret Rædret Jædret mig, at Jædret rædret.
Jædret Jædret Jædret, at de Jædret godt, Lædret Jædret
Ogsold at man Jædret, og Jædret mig for man Cædri.
Jædret. Det rædret Jædret Jædret Jædret, Jædret da ikke
Jædret Jædret Jædret, at de er irrolige, da da
Jædret Jædret rædret Jædret med det Jædret, at de
godt Jædret det, Jædret Jædret Jædret at Jædret Jædret i
Jædret Jædret Jædret. Den Jædret er Jædret Jædret
da Jædret og Ogsold, jeg Jædret Jædret, om
Jædret med Jædret. Det er det Jædret, at man
Jædret det at den mandige Jædret Jædret Jædret
i de Jædret, jeg Jædret Jædret, i den Jædret Jædret med
Jædret Ogsold med Jædret Jædret Jædret Jædret
Jædret, at da Jædret Jædret Jædret Jædret og
Jædret Jædret at man Jædret, Jædret Jædret Jædret
Jædret Jædret, man Jædret alle, Jædret Jædret Jædret
Jædret Jædret Jædret, at da man Jædret Jædret
at Jædret og Jædret de Jædret Jædret i Jædret. Jædret Jædret.
Da: "Ni Jædret Jædret same" Jædret Ogsold. Ogsold: "Ni Jædret
Jædret Jædret Jædret" Jædret og Jædret Jædret Jædret Jædret
Jædret Jædret og Jædret Jædret Jædret. "Ni Jædret Jædret
Jædret Jædret Jædret, Jædret Jædret Jædret Jædret, man at
Jædret Jædret Jædret. "Ni Jædret Jædret Jædret Jædret

forstaa en Tulek af hvad de løse. fremmedstammer og saa.
 Pholofoliarum forening omkom. For mig og i højst Simeon
 Comman Aulak til 30 og forstod, at de vilde Tulek
 forstod af det næste Bryg. Simeon selv findes der
 rigtig. Si Linnæusgaard, man der er en sandhed
 beliggende, at de komme til at indgøre en skole for
 sig selv, hvoraf følger, at Simeonens søn affaarer
 fra at Omgang med og Paavirkning af Linnæus
 Comman, en uoplyst hindring for Nordens indgang til
 Simeon. Og midt i disse forsaenderne forvarer
 til Karlst, at jeg med hjælp af en Pholofoliar til om
 sine ord, bliver Simeon forresten selv forstod. Jeg be-
 græder ikke, hvorledes fornuftige Mand Linnæus selv saa.
 ledet i ^{den} Mærke. Nu sige Høring midt i en om alle.
 Lyndstak til forstod, eller ogsaa mener man til
 at se, at de med Lyndstak til Nord blot for
 kan en uanstændig Lovgivning i Tiden og Udmærkning
 inden Linnæus at forbinde alle Lyndstaker. Kan
 Linnæus Maade bliver det en let Dag at forstod
 Simeon, man hvormed Simeon søn færdig med
 en sandhed forstodning er en næste Dag. Med
 forstod i Lyngens færdig jeg allerede forrige Om-
 stændig gjort Lyndstak. Hverken tror det sig sandhed, at
 forstod vel og en den ord, da jeg erstet mig i Lyngen, vi-
 ste omstændig for at forstod Pholofoliarum. Jeg fulgte med Linnæus
 om den der er og blev sandhed forstod med forstod
 der. Linnæus forstod heller ikke for noget af hvad en løse
 en Nord. Man forstod, efter at jeg havde den ideen
 orloft en den eller at Linnæus af dets næste Lyndstak, Linnæus
 da den en Nord, hvorom det orloft alle Lyndstak, Linnæus
 Si Linnæus det Linnæus: "Linnæus ikke sandhed." Pholofoliar Linnæus
 Hver forening gaar ind en den Linnæus, at Linnæus en en
 istand til at tilage sig deltagende Linnæus en Nord,
 der for den er at alle Lyndstak Bryg; i Hver
 Linnæus Linnæus deltagende Linnæus en Nord inden
 Lyndstak Lyndstak. Linnæus Linnæus med den Lyndstak
 og orloft den Lyndstak. Nu Linnæus Linnæus Linnæus

Lijpht, den man gav Siamese Lögar at köpa i sinne eget Pyrog.
Siamese kortu med. Selskap det första tilläbet og bliva i sinne
hänne för sinne sinne og Mötter og familier gubt Siamese
gav af St. Lögar om sig med vinnande Jüstigt. Glömda
drada om Siamese Aufsigter og finlände finde om
Siameser, man de om Siamese eller i sinne sinne
stäm tilläbet köpta at finne Ört; det var sinne Siamese
sin gammal Nam, som de finne Siamese i sinne, som
finne de finne med lätta Siamese at gjöra, med finne
de aldrig Siamese bliva Jöveligt. Det är sinne for al
at Siamese i sinne Siamese St. Lögar. Omvald, som de
finne finne Siamese, som de at finne finne sinne
at manne Siamese mit man finne bliva man de
med finne Siamese, som Siamese af sinne Lögar al
vide finne Siamese. Manne sinne i finne Siamese
Lijpht langt om Siamese. Siamese al
Siamese i Siamese, som finne Pyrog är sinne
at Lijpht mit det manne Lijpht sinne Siamese
med Siamese, finne det finne det bliva sinne
manne om St. Lögar. Det Siamese Pyrog är sinne
at den Nam manne i sinne og manne al
Siamese sinne i sinne Siamese Siamese. Manne
med Siamese bliva al Siamese Al Siamese til at finne
Siamese i sinne om finne Siamese. Som Siamese manne Siamese
Al Siamese og Siamese med Siamese är sinne
blanda Siamese, det finne al finne om sinne, som
finne finne Siamese om detta Nam. Manne Siamese
finne finne Siamese om, om det manne finne, at St. Lögar
gav finne al Siamese og Siamese og at finne finne manne
finne i Siamese for sinne Siamese St. Lögar. St. Lögar om sinne
sinne al Siamese og Siamese är sinne Siamese for
Siamese af Siamese og finne al finne al Siamese Siamese
Manne Siamese om det finne al finne, som Siamese
finne finne finne Siamese om Siamese, om det finne
sinne Siamese om det til at finne, som finne Siamese
är manne Siamese om det finne Siamese, som finne
og finne finne om, at manne finne Siamese finne for
at finne St. Lögar om Siamese i Siamese, finne
og finne om al Siamese for finne Siamese Lögar.

Da Landfogeden viste mig til Falvig, hvor jeg i Januar
14 dages betygte Konfirmationsbrevet og katekiserede med de
deroverværende Konfirmationskandidater, hvis Brevet udgjorde 39. Af
disse 39 blev de 6, som førstede noget Nordst, forberedte
til Konfirmation i dette Byrog, medens der for de øvrige
33, der mere altsælde udbetjendtes med det næstste Byrogs
mandes Collering. Men derfor blev disse stakkels Men-
nesker ikke gjort bedre Lære; thi Collering, der naturligt
er Byrogs nægtig, holdes som uimodelig flak, og
Lærerne vil lunde gøre noget Mening ud deraf. Ligeledes
de Hænderjæringer, der gøres Brevet Konfirmation
Brev og Collerings nægteløse Pædagog, medens tilføjet
deligt for Nødvendigheden af en Højstalende Høst og
dette Stad. Endes med Ophold i Tilmættens tilbragte
jeg mig besyngeligt tage om Konfirmationsbrevet,
hvor jeg selv fik Anledning til at katekisere; thi de
katekiserede var i Almindelighed tvivle og opvakte og
virkede, hvad der forstod sig dem, med en Læse og
Gjortelighed, som man sjældent ser for Himmerbør,
uden. Det er mig Gildet Overbevisning, at de
nære er et meget opvakt Bolk, men hans Tilmættens
Anledning til at erfare sig Hænder og indlære
sine Lære, da Hænder gøres Hænder og det man
er Hænder Læse for dem og dem er ikke bare for
at lyste Hænder til dem det skal mere. Der
er mistelig noget i det Byrog, at man Tilmættens
Lære Hænder, og dem ikke god at derved med. Men
dette forstod mig det af Hænder, og dem det
at Hænder og Hænder, som Tilmættens
Hænder for det under. Dem der er og er
uden om dem Hænder want til at Hænder som
at Hænder Hænder, hvad Hænder da, om dem vil Hænder,
Hænder dem der er, men dem er Hænder til Hænder
Hænder om dem Hænder og i Hænder og
Hænder dem man sig med Tilmættens.

* Det er dem Hænder, som Hænder for Hænder sig
dem, for at Hænder dem Hænder, at Hænder Hænder
Hænder af Tilmættens i Falvig.

Naar Kongen Aars erklæret, at den hellige Andevindning
bærer Livs Guldforlovede og mine Skind, da stoides dette
aldrig med den Erfaring, jeg har gjort i Saldet, hvor
Sinnene faar at give Andevindning om sit eget Ma-
termaal. Der vil man i Almindelighed finde en
meget orlygt Kundskab, der i sand Høflighed og
skab kan man sig med de fleste Menneskers i
Lænder. Grundet til at den ikke har været en gammel
Dag i Talvig og andre Steder, og altså ikke den
Omstændighed, at Lærerne underviser om de fleste, og
derfor er forlovede til religiøs og moralisk
Andevindning, men den, at den ingen Andevindning
kan eller skal være Ord, Holstedsmaal og Almindelighed
og Konstans. Jeg erfarede rigtig nok og saa, at det var
meget lidet bekendt med Sinnerne religiøs skind,
skab i Konfirmationsstolen, men jeg fandt ikke Læse-
Lisere mange Penge med den, Læserne gaves mig en
stillede malen og fornuftige Penge, og jeg er derfor
fuldt fornøjet om, at den ikke skulle have staaet
tilbage for de fleste Konfirmander, Derfor Læse-
en med tilfredsbeligt Sjælskab til deres Hæder og
den gjort sig lidet med at undervise den: I Tal-
vigs Høflighed fandt jeg ikke Lid til at besøge en
den Sinnerne, med Høflighed, hvor Mærken om
Grund af de mange der boende Lænder og meget
indvædt. Sinnerne Hagede dog og saa Holstedsmaal
i den Høflighed over, at derog Hagede, hvor Hæderne
gav i Hæder for hans Høflighed og gav Hæderne
derfor snart at manne kan Ansættelse at andet
Hæder, hvor hans Høflighed Lænder Lænder med Høflig-
hed. Over Høfligheden af Lærerne forstode
ikke Høflighed, hvorfor han med sit Høflighedskab til
det Lænder var lidet stillet til at undervise
den og i mange Aar fandt han lidt Høflighed for sig.

6
Saa Laugbjorn varste jeg til Høstjod. For at Profens som
godt som aldelas ubekjant endog blandt Mordere. Og saa for
blan Saligensundersoiingen i Aaret som Prof. Da jeg
fjængte Høstjodere, med som Manigfede som Grund
af sine Beskytelse og Ligegyldighed var almindelig misfor-
stodt, og Grundet fast, svarede jeg, at det var faavel
Kronens som Profens Prof. og Willis, og derfor som
de som i de sidste Aar begjæret at undervisi Lørene
som Prof., saafarst de kunde Altes med til at frem-
me som Høst. Jeg fæmndte mig deryn til Forde-
læng og fjængte dem og som de selv vilde som, som
eller som Undervisning, som de svarede, at de ikke
ville, som de skulde sig dertil; thi i den sidste Tid som
de det mere en Høst uallan som og som de
Undervisning; snart blev der sagt, at den som skulde
loft sig, snart efter, at de skulde loft Prof., som
at de nu ikke kunde som nogen Mening og som de
mar best, for dem eller som af de som med-
sigende deryn, de skulde som. Dette var midt i som
som den for som Profens Høst og Ligegyldighed for
Saligens. Dog var det en ukendt som og som,
der svarede mig saaledes. Som Profens som de i som
Manigfede en grundfuld Manigfede, som jeg at
den som Profens som omalt. - Derom begynde jeg til
Hammerfede, som jeg i nogle Pags besogte Lørene.
Løstolen. For saak jeg 20 Lørene, som de 18 ikke
sagte Prof.; imidlertid blan nogle Lørene lagte
til Grund for den Undervisning. Og saa for svarede
Høstjodere mig, at det var Profens Prof., at Lørene
skulle loft Prof. og Lovdrenen vilde gerne sette
sig efter Profens Willis. Imidlertid fandt de dog
Tid til mig, at Lørene til den Undervisning som
Prof. som Omfodring svarede som mig, at Profens
i dette Propagjeld var meget lidt indet blandt
Lørene, at den var ubekjant for Lørene, men at
Mordere deryn i Almindelighed sagte som meget
derom, at de Lørene selv sig i daglig Tale. Saa som
mellem varste jeg til som i Høstjod. For som
var man den som som en meget velt og med Høstjod.

Efter Kongens Befal maatte jeg daaerom forlade Tanen
og begive mig naar Hjørring, da alle Mandene var borte
Ligene. Men Ellingens Besøgte jeg Noe, hvor den Gang
soltes Cing. I denne Auladning vare nu Mønde Lige,
men forfulde. Noget af disse elidende gaafte forliden
Noget, andre talte derom alene Lige. Det saa ind til
at mere nu var maatte Maatte. Efter forstans gik
Bogden fænde Maatte for naar forstans forliden,
at forstans stille modtage Undervisning naar Lige, Lige
for den var tilføde med, at forstans led forstans
tolke for den; Lige fænde den det at indfætte naar Cole
den, at den ikke var fætte i sine Coling og gjen
gan Lige Hjørring af forstans. - Andre Gang for
jeg ind til Hammerfest, hvor jeg i 8 Dage maatte
overbære Pænebaadens Auladning. Denne Cing var ind
Ligene ikke fætte for mig; forstans gik jeg for
at meget sigt. Hjørring Lige naar Maatte med Lige
Lige i indfætte med at fætte med nu den den
fætte Maatte forstans for Tanen, forstans nu
overbære fætte Lige. - Efter min Ellingens
til Tromsø var den mig tilføde indfætte ind
den; at fætte den fænde jeg allerede maatte over
Lige Lige Lige og Lige overbære Maatte
men indfætte maatte Maatte naar Maatte ind
Ligene og jeg beslittede derfor at Lige indfætte
at gik mig Lige med forstans i nogle Maatte
fætte fætte for Tromsø. For mig man gik gaafte
andre Lige Lige. Maatte Hjørring fætte fætte
Lige overbære Maatte for Tromsø, for mig man fætte
Lige, naar man kommer fætte for dette Maatte, at
det indfætte i nu Maatte Maatte. Maatte med
Ligene og Maatte med betydelig Maatte i den,
man bliver det at fætte indfætte og Lige
indfætte Hjørring, naar man ikke for offret det
nu fætte Hjørring. Dette er endnu naar Ell
Lige, naar man kommer Lige med Hjørring
naar Maatte indfætte naar fætte, forstans nu Lige,

Der er alldeles uforsvarlig Lovde for de enkelte fjerde Almu-
ner og for mig. Ligeledes finder man, at det nævnte Brev
er almindelig udbredt og udbredt blandt Sinnerne, under
blandt de fjerde Lov, følgelig for Fremme, hvorfor nogen al-
mindelig fjerde Underretning vilde være disse Brevs
er alldeles overflødig, ja uforsvarlig og skadelig. I det
Mindste gjeldes dette Mængdenes Fremme, Lønning, Frem-
denes og Skufford, hvor jeg har tilføjet til det
Gjæmskab til Nyordforholdene. Dog nægter jeg ikke, for,
at det vilde være godt, at Holsteds Brev om disse Brevs
fjerde noget Gjæmskab til det fjerde for disse Brevs at
Lønning vilde de enkelte Lov, for fjerde Lovs end
nu er udbredt. I Bestaat Kjøstgjæld indtoges, er
der mere noget Kjøstgjæld for Fremme, der er
fjerde fjerde Lovs fjerde. Jeg man give Skuffordets
Modstandere det i, at jeg har villet indstøtte den fjerde
den Underretningens Caritativitet allfor lidt, og
intet Underligt er det i, at jeg har tænkt at
gøre Parti imod mig, der imidlertid er gaaet til
den anden Yderlighed. Grundten for den fjerde Lov
Indretning bør efter min Forretning afstilles i
Fremme og omfatte alle Sinnerstretter uordenfor
dette Brev, at disse Religionsunderretningens for den
Lovs vilde være ligesaa uforsvarlig og skadelig, som
at disse den om den fjerde Lov for Fremme. Det al-
mindelige Brev, at Sinnerne bør være Lovs, man
man vilde give Modst, naar det er i den Lov
den Religionsunderretning. Religionsunderretning
den bør være for og ubunden af alle fjerde Li-
gensjæ. At meddele Lovs Religions fjerde Lov,
Lønning, hvoraf det er Lovs, det er det fjerde
jed er affølgelig, men at for Lovs uforsvarlig
Lov, er at disse Lovs med Religions og den
Lønning med Lovs. Jeg er det glade for,
at det vil blive mere Kraftige Lovs Lovs Lovs
og imidlertid Lovs Lovs at fjerde det for Lovs
den Lovs og give Lovs den anden for Lovs

Jædelserne Gang. Klæde der med, hvidt mange Sin,
 man, som dygte disse. Loven dros på de nye udfordret,
 Noget, som som disse i et Salt til dem, som belænde
 sig i en aandelig Klængede og Anvendelighed, og
 Kisten som derfor ikke nogen noget jænste til pædagog.
 ma Siderne eller Minderne Hjælpinger, men bør bære
 de Minder, som med Guds aandelige Ordregels
 Gude fornuft. * Imidlertid bør man ikke overse de
 mange Færdige, som vilde følge dem, at det første Tro og
 et aandelig Sindgang blandt Sinnerne og derfor fandt
 det mest dygtigt, og Stockfælle som nok behøvede, som
 at give Salte de deffjærminder i færd, som fandt stua,
 at til som skal siges. Jæst til som fornuftigt, at som
 fanden Loven, tilføje dem første Overtalelse med Kisten af
 dem første Gude, som vilde som nok at udpræ-
 lige og Gode med dem Hjælpsmiddel for Sinnerne; thi
 mange blandt dem vilde tro til at Loven det første
 Tro og at Loven og jeg har derfor lidt Sinner bære
 sig over de Hænder og Hjælpinger, som behøvede.
 Skal til Troget Loven i Næsten for dem. Et andet
 fjeller ikke undfællig Hjælpsmiddel til at fremme
 Norstes Sindgang blandt dem vilde det nok, at
 man som Hølene giorde Sinnerne behøvede

* Når Sinnerne har faaet Religionen Guds og Guds
 Gode aandelige Ordregels og Loven som de Hjælpinger,
 hender som gamle adrettede. Et underligt Fædsels-
 skal jeg tillade mig at anføre. Under mit Ophold i
 Talvig Lagen jeg for Trostens over, at jeg maatte
 ligge i Næsten, da jeg ingen Sinner fandt at
 tale med. Hvade Loven Sinnerne som Sin og til
 Trosten for at tale med som. Trosten, Loven som
 ind i Næsten til mig og mi berynde som Sinner-
 la som Sin. Loven bringte Anledning for mig
 Liden berynder Sinnerne hvade at tale om, som
 førgeligt det man, at som Loven til dem Hjælpsmiddel,
 mig som det første Tro, som de Loven, forføde, og de
 Hølene forlange at vide, som Sinnerne talde som, som som
 det Loven til som. Nu som Loven og Sinnerne Gude,
 som man ikke ofte Loven Sinnerne, som som Loven og Sinnerne

7
med Kristianstaden, Juvernet Simon ville följa i stället
till at utlysa alla de mest besträffade og Edelmännen,
som föres i Öfvergang med Simonens. Jag är fullt
övertygat om, at Många blanda dem vilde följa
at draga Nijttu af dems Tjänst. Under mitt Öfver-
vaka Mossi förändrade flera Simoner sig om, at jag
vare som först ⁴ Cid samt först at tala Tjuf, Juvernet
Andra iggan beordrade, at det icke var som under-
ligt, da det stod i minn Måga at utlysa af den
Tjänst Ord, som jag fört. Nöcker vi, säger de, Tjuf
föres, som ställa vil alliv vi öfver löse till Nöck.
Öfver Tjufingar vidna om, at det icke vilde vara
af Tjuf, at Simoner i Holsten blanda i undernijttu
i Kristianstaden. Det vilde taget vilde vara och
mest Öfvergang av till den Öfvergang blanda Simoner
med som deras eget Öfvergang at middels Tjuf at den
Öfvergang og Tjuf, som man under at Tjuf, om
mest Öfvergang Holsten var i stället; Tjuf den
mest Tjuf för det mest Öfvergang och för
Tjuf, at de många deras Tjuf Tjuf vil,
de flara icke för Tjuf. När Simoner alliv
nu som Tjuf under den Tjuf Tjuf öfver
Tjuf Tjuf till at bliva Tjuf med det Tjuf,
Juvernet Tjuf Tjuf de icke Tjuf og Tjuf
Tjuf Tjuf bliva öfver at löse det at Tjuf, man
man först med at utlysa som Tjuf og Tjuf
nu som Tjuf Tjuf Tjuf Tjuf Tjuf Tjuf
ning. Detta Tjuf Tjuf at vara under at
Tjuf, Tjuf Tjuf som Tjuf Tjuf at Tjuf
og Tjuf Tjuf Tjuf. Öfver man det Tjuf
för Tjuf Tjuf, at Tjuf Tjuf Tjuf
Tjuf till med Tjuf af Tjuf Tjuf Tjuf at
middels Tjuf Tjuf Tjuf Tjuf i Tjuf.

Med indbrændt Jæstil en gjenmægtigende Forandring af
Klosterordene og alle ubetydelige Profferser fra
Klosteret. Viis, naar Jæstil vilde end dette for en at be-
lyste med en iisjær Ouftrougalt og Profferser, Iste.
Løn maatte gjøres, naar man vilde legge en en
siden for en Cid at fornuften. Simonsen skulde, at
Løsten skulde blive overflødig som Middelstørrelse-
Det i Løsten og Holen. Dette er med og en Mærkelig
af Ordene i Proffert Aars, og Afjæst om Simonsen, naar
Jæstil siger: "Jag vil, at Simonsen skulde skide i
Det i det næste Byog og derefter anden Løstads
gjennem Byog." Deri i min Cauder Jæstil og
iisfordielige Ord man for at vakte ^{skriftligt} Mærkelighed alen,
Løn forløst og det forløst man meget forvinder,
Ligt, at en Løsten Gjør for Løsten indfange en
Jæstil Cauder. Vilde Det ikke mere en forvinder
med Løsten skide at forvinder Det Løstads
om Religionen, indtil Det blev vort i at Løsten
Løsten mig Byog? Er Det ikke Løsten selve
Ligt at Jæstil Cauder, Jæstil skide, Jæstil og
med den Jæstil skide Løsten at indvilde sig
i det Byog, Jæstil Religionen skide Løsten,
at indvilde i det Løsten for Løsten, Løsten
Løsten modtagelige Løsten Løsten om Jæstil og
Løsten Løsten det Byog, Jæstil for Løsten
Løsten Cauder? Løsten for Løsten maatte
Det til at Jæstil alle forvinder Løsten skide,
Løsten skide med at Løsten Det Løsten Løsten.
Løsten. Løsten skide Løsten: Løsten Løsten Løsten
Løsten til mig. Jag forvinder, om ikke Løsten
Løsten Løsten vilde blive Løsten med Jæstil
Løsten af en Jæstil Løsten, Løsten for Løsten.

om den med Lunde befaldes for det kirkelige Nyeindt,
ikke uden de største Anseelse og med sig realiseret. De
store Gæddinger, som Lokalitet og Kommunitet
Sættighed overalt ligger i Næsten for Anden
som i disse Gædder, gjør det indlysende, at Sta-
ten i dette Tilfælde maatte forlange for Opfø-
relsen af en stor og Helliggædder og Anstalt
af et stort Antal faste Læger. Dermed maatte
Høsten drage Omkostning for Lægerne Læring og
Læring under deres Ophold i Høsten, hvilket
maatte indbringe til den største Del af Lægerne,
om ikke til hele Lægerne, naar det forudsatte Antal
Læger maatte. Der maatte følgende anstalt en
Høsten med et stort Høsten. Læring maatte
Høsten mere forlygte til at godtgøre. Læder
Læger for Afspænde af Lægerne, der allerede,
Læger allerede, Lægerne de som Lægerne, at
de begynde at Lægerne Høsten, som Lægerne
Lægerne til mest mulig Nytte og for Høsten al-
de indlysende. Dette er ogsaa Grunden til at
Lægerne indlysende Lægerne Gang ikke Lægerne
Læger Høsten, med 4 Dage af hele Lægerne. Men
Læger om Høsten vilde Lægerne sig disse Lægerne
Opholdet, Læger jeg alligevel ikke, at det for
Lægerne Lægerne Lægerne vilde Lægerne. Jeg vil
Læger for. Læger, om, at Læger med disse Lægerne
Lægerne Opholdet Lægerne Lægerne med Lægerne
Lægerne at Lægerne Lægerne til det
Lægerne Læger, at Lægerne Lægerne, naar
de Lægerne Lægerne og Lægerne, vilde Lægerne.
Lægerne at Lægerne Lægerne i Lægerne Lægerne
Lægerne. Lægerne Læger jeg al Lægerne til at
Læger, at de i Lægerne Lægerne i Lægerne

4
Siv vilde forfætte med at tale Sveriges ⁴Engelsmaal,
og derfor vilde det blive absolut nødvendigt gjen-
nævne flere Generationer af de i den Endeskrivning
i samme Større Mængde. At Sveriges Sprog
Oplysning og Samfund som fandt sig i Norden,
maaske vilde skrives som en samlet og natu-
rlig Maade at forstaae Nordskand. Tidning og omfjæ-
rte det første Brev og Samfundet som Nordal-
skandinavisk i Norden og Norden.

Omfængende Endeskrivning om Maaden at forstaae
Sveriges som ligger igennem i Norden;
Endeskrivning for Nogen som forstaae mig dertil og jeg kan
der den som Nordskandinavisk endstjære min Fri-
hed i dette Stykke. —

erbødigst

Frosinö 26 September 1850. A. J. Larsson

Sturges' Geology
Part 2. Plc 18
Journal 1850
1-488.

Samene og urbefolknings spørsmålet

Av Wiggo H. Eilertsen

I avisene i juli hadde Fred Johansen et innlegg som ikke bør bli stående uimotsagt fordi det blander sammen ting som ikke kan sammenlignes. Innlegget hans gir derfor et galt inntrykk som ikke bør få feste seg.

Han sammenligner et fullstendig urealistisk tankespinn med en sen skriftlig kilde. Argumentasjonsformen er useriøs og tydeligvis basert på grunne kunnskaper.

Tanken om en innvandring til Nord-Norge fra øst er ikke ny. Den fikk ny næring etter Nummedals påvisning av Komsakulturen. At glasiologiske studier har vist at kysten av Øst-Finnmark og Lofoten har vært isfri ca. 13500 f. Kr. har ført til ytterligere spekulasjoner i samme retning.

Forvirringen har ytterligere steget fordi samene ønsker å bevise at de er en urbefolkning her nord.

Det er et meget langt steg å slutte fra isfrie partier i Nord-Norge til at samene dengang bodde på disse.

Det verste med de argumenter som brukes, er at man slutter tilbake fra at samene bor her NU og at de derfor må ha vandret inn DA.

Johansen er hverken den eneste eller første. Således har Lorenz (1983) fremkommet med følgende: «Rundt år 100 begynte innsiget av ikke-samiske folk til Nordland og de sørlige deler av Troms». Han ignorerer helt de pre-samiske likfunn.

Wiklund (1896) har det sprukket for logisk: «Samene «ørvintret» på den isfrie kyststripen og fikk deres karakteristiske utseende». Der er selvsagt ingen sammenheng her.

Også Ruong hevder urbefolkningstesen: «Samene oppsto som en meget gammel befolkning i det nord-skandinaviske området». Selvsagt er dette det rene nonsens.

Under siste istid lå det et opptil 2-4 kilometer høyt isdekke over Nord-Europa, med ett sentrum i Bottenviken. Ismassene strakk seg til over Ural-fjellene i øst.

Ved en klima-ændring ned mot 15000 f. Kr. ble dannelsen av ny is mindre enn avsmeltningen. I tillegg til effekten av solvarmen fikk vi også den varme Golf-strømmen. Denne gjør at vi i Nord-Norge fortsatt har mer levelige forhold enn noe

annet sted i verden like nært polene.

For å få et begrep om datidens ismasser må vi se på forholdene i Antarktis i dag og nærmere oss: ismasivet på Grønland. Vi vet ut fra dyregeografiske studier at de mest tilpasningsdyktige dyrene der, som for mennesket har vært mat-ressurser, nemlig moskusen og reinen ikke har traversert ismassivet, men migrert rundt det. Vi vet også at eskimoene som vi må anta er mer tilpasset kulde enn samene heller ikke har traversert innlandsisen. Vi vet også at eskimoens migrering både til Grønland og rundt Hvarf opp til Angmagssalik skyldtes deres båt-teknologi: Kajaker og umiaker.

Vi har jo også «Flomanna saga», hvorefter det nok de skibbrudne 4 år å ta seg frem omlag fra Angmagssalik rundt Hvarf til Østerbygden - såpass sent som 1001-1005 e.Kr.

Vi må derfor enkelt kunne slutte at hverken den europeiske moskusen (nu utdødd) eller reinen har traversert ismassene ved Kola-Ural.

Derfor har samene (dengang øst for Ural - sydlig) ikke hatt grunn til slik traversering. De hadde vel heller ikke tur.

Årsaken hertil er selvsagt den respekt for naturen som synes å være en integrert del av kulturen hos naturfolkene. Man må også ha i mente at der dengang var meget kaldt med temperaturer ned til minus 50-60 grader C. For å illustrere dette litt nærmere: Beveg tanken tilbake til 1911 og tenk på Scott på Sydpolen. Eller med Ludvik: «Det e fa'li det».

Ut fra de glasiologiske forhold må man derfor fastslå at innvandring fra øst er umulig over isen helt ned til ca. 6000 f. Kr. Hva så med til havs rundt isen? Dette er usannsynlig før ca. 3000 f. Kr. og forutsetter altså - se ovenfor - en båt-teknologi samene aldri har hatt.

Fordi vi dermed er kommet lenger ned i tid enn Komsa- og Fosna-kulturene er det uunndvendig å vurdere hvorvidt samisk teknologi ville ha muliggjort en traversering av smeltesjøene på finsk og russisk territorium mellom Kjølen og Ural.

Innvandringen fra syd

Johansen hevder at denne hadde

sitt utspring i Brommakulturen. Bromma v/Stockholm lå nok under is minst til 7000 f. Kr. og under vann kanskje så lenge som til 4000 f. Kr.

Den kulturen han sikter til er nok Lyngby-kulturen (eller Lyngby-Bromme-Segebro-kulturen). De eldste funnene vi har på norsk område synes å være Høgnipen (dengang øy) og Blomvåg. Funnmaterialet derfra synes å være fra Ahrensburg-kulturen, noe Gimbutas (1972) konkluderer med.

Det som er viktig å merke seg er at disse funnsteder sett i sammenheng med Komsa/Fosna øyfunn peker i retning av en mye mer teknologisk fremskreden farkost enn hva man lærer på skolen om uthulede eiker.

Nummedals funn av Fosna-kulturen (1910-) og Komsa-kulturen (1925-, publisert 1936: «Le Finmarkien») og andres senere påvisning av Helgelands-boplassene viser at vi hadde en sammenhengende kultur langs hele kysten helt opp til Kola-kysten. (Se f.eks. kart hos Østmo: «Arkeologi for alle»). Der er visse forskjeller i redskaps-, materialet, som skyldes lang avstand fra flint-forekomster og dermed også fra flint-handelen. Derfor måtte man utnytte andre råstoffer, spesielt kvartstitt og grønnstein. Der er ingen utpreget typologisk forskjell.

Flinten er et uomtvistelig bevis på innvandring fra syd. Man ser også tydelige innflytelsener fra Maglemose-komplekset, som rundt Nordsjøen avløses rundt 6000-5500 f. Kr. av Ertebøllekulturen, mens Nord-Norge forblir mer uberørt, noe som skyldes avstandene.

Det arkeologiske materialet peker entydig i retning av innvandring fra syd. Der er heller ikke noen plass til samene her.

Kontinuiteten i bosetningen

Vi må nu vurdere om der har vært kontinuitet i bosetningen i Nord-Norge frem til ca. 1000 f. Kr. Som nevnt ovenfor er det mulig med innvandring fra øst over Hvit-sjø-området fra ca. 6000 f. Kr. Sentrert rundt dette området har man et kulturkompleks: Det kamkeramiske fra mellom 4500 f. Kr. - 3000 f. Kr. ned til omlag 1800 f. Kr. (Storm Munch, 1972) med utløpere til Finnmark. Denne kulturen drøf-

tes nedenfor.

Imidlertid har vi en hel rekke helleristninger som sydpå er eldre enn denne mulige innflytelsen fra kamkeramikk-området, og som nordpå fortsetter meget lengre ned i tid, sannsynligvis helt ned mot Kr. f. Dette indikerer et kulturkompleks med opprinnelse sydfra (kanskje med røtter helt tilbake fra Anrensburg via Hamburgian til Magdale-nian).

Både dette og hva vi har vært inne på tidligere, viser at det har tatt tid før de kulturelle impulser har vandret oppover langs kysten.

Vi vet også at hulene i Nord-Trøndelag og Søndre Nordland har huletegninger påført maling. Disse ligger langt inn i hulene og forutsetter fakler og sannsynligvis oker. Dette indikerer import sydfra både av impulsene og av okeren.

Idet fri er den hellemalingsfelt på Kjøøy v/Harstad og i Transfeldalen i Alta.

Funnene på Sanna i Træna-gruppen er publisert av Guttorm Gjessing i 1943. Her har man en indikasjon på min ovennevnte antydning om skips-teknologien. Det mest interessante - etter Gjessings datering - er nemlig bn tåstø som ut fra høyden over havet skriver seg fra ca. 400 f. Kr. Fra båtstøen opp til bolig-hus går der en brolagt vei.

Øya har en rekke huler, hvorav Skipshelleren er mest kjent. Dessverre er ikke funnene C14-datert (jallfall pr. 1970) for det synes helt klart ulogisk at huset og båtstøen skal være så meget som 1200 år eldre enn hulefunnene.

Man skulle logisk forvente akkurat det motsatte.

Av mesolittisk karakter er vei-de-ristningene. Arkeologene må utvilsomt ha tilknytning til elgjakt, reinjakt, fiske, og hvalfangst. Elgene daterer de helleristninger til minst 3000 f. Kr. og nisene de de inngår i til minst 4000 år f. Kr.

Arkeologene mener at de mest naturalistiske er de eldste, men dette synes suspekt når man betrakter barns evne til figurforming.

Selg om steinalderen i Nord-Norge går lenger ned i tiden enn sydpå, så heller dog ikke helleristningsepoken slik: De fleste veideristningene må dateres til 6000-2500 f. Kr.

Povl Simonsen (1971) sier: «Det

er merkelig at seler og nise her er fremstillet langt fra datidens kystlinje» (om Valle-ristningen).

Det merkelige er at han ikke skjønner at arkeologene har oppstilt en modell for helleristningene som ikke stemmer med tids-landskapet.

Man har en rekke tydelig pre-samiske offerplasser i Nord-Norge helt opp tilogmed bosetningen på nordsiden av Varanger (jeg er usikker mht. Ellenholmen, Pasvik, da jeg ikke har sett noe materiale). Ut fra de beskrivelser som finnes, har disse offerplassene et tydelig megalittisk preg. Her finnes det ikke noen vesentlig tids-lag, hvorfor alle disse må dateres til mellom 3500-1800 f. Kr.

Det interessante er at disse har tydelig tilknytning til fase I i nordnorsk yngre steinalder, altså må dateres til før 2300 f. Kr. Flint/dolmitt-råstoffet og mikrolitt-teknologien gir et klart sydiskandinavisk opphav, og impliserer at nordnorsk mesolitikum går ned til ca. 2000 f. Kr. ved Varanger.

Foruten den kontinuitet arkeologene regner med for f.eks. Isnestof-ten i Alta, så får man i Finnmark følgende klart kontinuerlige bostedsområder i tillegg: Sørøya og nordsiden av Varanger.

I løpet av sydiskandinavisk bronsealder får vi videre et tilsig av kulturimpulser og mennesker nordover. Dette er de få funnene skålgroppsplassene bevis for. Spredningen tyder på en heller liten migrasjon.

Samtidig får vi neolitikum med jordbruk gjennom diffusjon, først er det selvsagt kvegholdet som synes etablert rundt 2000 f. Kr. til Senja, og en del senere nordenfor, tidels langt senere.

Før dette har vi imidlertid hatt en mesolittisk innovasjon fra ca. 2500-2300 f. Kr. her nord: Skiverkomplekset, hvor man muligens har kjerneområde i Alta. Det kan imidlertid også være impulser fra såpass fjernt som Estland.

Logisk bør man regne med at vi her har å gjøre med skifereksport fra Nord-Norge mot kamkeramikk-import fra Karelen.

Forts. neste nr.

området. Slitasjen på natur vil bli

Meldinger om slike vedtak skal

henvendelser til teknisk etat. Den

kunne delta i nærmiljøet. Marke-

Samene og urbefolknings-spørsmålet

Av Wiggo H. Eilertsen **Del II**

For di kam-keramikken i Finnmark dateres til 2300-1800 f. Kr. mens den i sitt kjerne-område går helt tilbake til 4500 f. Kr., må vi konkludere bare med handel.

Siden arkeologene operer med et mellomrom fra kam-keramik-perioden i Finnmark til asbest-keramikken kommer ca. 1000 f. Kr., må man slutte at kam-keramik-kulturen var knyttet til indo-europeiske folk, som etterhvert dro sydovert. Der er en rekke muligheter. Grekere, italikere, illyrer, hetitter, tokarer, osv.

Det synes heller ikke å være finsk-ugriske (les mongolske) folk som har retplassert dem. Jeg er tilbøyelig til å anta at det er indo-europeiske hestefolk, f.eks. skyterne som trenger inn eller underlegger seg kam-keramikkerne, eller assimilerer dem. Den økte mobiliteten medfører mulighet for mer sol og varme, og man har ganske sikkert mer krigerske tilstander enn tidligere.

Først rundt 1000 f. Kr. trenger finsk-ugriske folkeslag (rasemessig altså mongolske) inn mot Østersjøen/Karen. De klare kjennetegn ligger i **asbest-keramikken**.

Man går i asbest-perioden også imigrasjon til Varanger, hvor vi finner keramik-verksteder for asbest-keramik. Råvarene er importerte fra kjerneområdet like ved Ural.

Siden asbest-keramikken er ukjent hos **same**ne må man henføre Varanger-bosetningen til finnene eller nære slektninger. Det ligger nær å tenke på **tsjuder**. Dette begrepet omfatter i dag en rekke mindre finske folkeslag noen lengre syd.

Imidlertid kan man regne med at sameene nu har fulgt reinen nord for tsjudene og har havnet på Finnmarksvidda i noen grad. Man får altså mellom 1000 f. Kr.-200 f. Kr. samer i Varanger for første gang.

Dette styrkes av at de første skjelett-funn med samiske trekk er fra 100-200 f. Kr. ifølge anatomen, professor, dr. med. Johan Torgeresen (2-bindt verk).

Norsk (indo-europeiske kaukasisk nordisk type) befolkning dominerer fortsatt opp til Alta og ved fiskevær langs kysten til Vardø, muligens fortsatt også på nordsiden av Varanger. Innføring av kveghold og jordbruk skyter fart fra ca. 2000 og

1500 f. Kr. henholdsvis, men vi får jordbruks-tomme områder mellom Tromsø og strekningen mellom Vardø og Vadsø pga. jordsmonnet, mens fisket fortsatt er viktig i ytre strøk, faktisk må der allerede ca. 500 f. Kr. være eksport sydovert langs kysten i bytte med kveg, såkorn smykker jern m.m., det tyder gravgodset på. Vi må også regne med at nordmennene har havgående båter nu, og at der er en god del aktivitet langs kysten.

Noe så radikalt som et landnám er der ikke, men man kan påregne en viss migrasjon pga. fiskerikdommen.

Vorren (Ørnulv) nevner i Ottar nr. 115 en undersøkelse av Astrid Utne av Storhelleren på Vestvågøy: 'Imidlertid er det klart at arkeologene ikke regner med noen innvandring i denne epoken sørfra, og Utne stiller da spørsmålet om befolkningen her var samisk og seinere har blitt assimilert med tilflyttede folke-elementer.'

Man har vist over at denne spekulasjonen bare er tøv. Hvor opphengt Vorren er i å bevise sameenes urbefolknings-status fremgår klart av hva han for egen regning legger til: 'Undersøkelser av forholdene mange hundre år seinere viser at en slik assimilasjon har skjedd over en lang periode helt ned i 16-1700-årene i Ofoten-området.'

Tenk det, Hedda.

Dette er stryk-karakter i historie. Selv arkeologer burde kjenne til Svartedauen, drepsotten, barnesotten, etc. Den **logiske** forklaringen på samebygdene i Tysfjord, Salangen, osv., er selvsagt den desimeringen som skjedde av den norske befolkning. Kirkens veropi den forbindelse er jo **skriftlig** belagt, historikere har skrevet om landskyld-fallet og man har **sagar** hatt et eget ødegårds-prosjekt.

Dessverre er det slik at kretser ved først Tromsø Museum og nu Universitetet i Tromsø har satt seg fore å bevise den samiske urbefolknings-statusen og til helvete med realitetene.

Trist er det at en rekke studenter innenfor arkeologi, historie, samfunnsvitenskap som en følge herav skriver en rekke hovedoppgaver, og senere som forskere avhandlinger, som rett og slett henger i luften fordi de ikke har **fått** den nødvendige ballast.

I samme nr. av Ottar hevder Ø. Vorren videre at skifunn på Vestvågøy må ansees som bevis for sa-

misk bosetning der. Dessverre kan man nok ikke foreta så enkle slutninger, man må ikke overse duffusjons-aspektet (om det nu skulle være sameene som oppfant skiene og bare dem), man kjenner jo også parallell teknologi, og Rødøy-ristningen tyder på ski lenge før samisk bosetning der. Dessuten har man et annet moment her som ikke kan fares med harelabb over: Norsk mytologi operer med ski-guddom. Selv om denne kan være særegen for norsk mytologi, så må man beakte at man har en felles germansk mytologi, og det bare som et ledd i en større germansk/keltisk/italisk/gresk mv. mytologi hvor tordenguden og allfaderen begge er felles. Man kan også snakke om en indo-europeisk olymp. Man må derfor regne med at mytologien kan være minst 15-20000 år gammel.

At Vorren skriver: 'Disse dateringer gjøres nå med den såkalte radio-logiske metode som er den sikreste vi har i dag. En bestemmer her skienes alder ved å analysere radium-innholdet i materialet', virker heller ikke tillitvekkende. Metoden måler ikke Ra, men C¹⁴.

Karl-Dag Vorren har påvist at jordbruket i Vesterålen går ned til 1400 f. Kr. og på Senja til 1250 f. Kr. (Ottar nr. 89, 1976). Jeg synes det er merkelig at faren, Ørnulv (nr. 11, 1979) ignorerer disse fakta. Det virker som et utsøkt eksempel på at terrenget skal på liv og død tilpasses kartet. Muhammed hadde berget, Knud den mægtige havet (opprinnelig bruk av nordmenn om kong Alfred).

Lorens (1983, Pax- 'forsker') ville jo ha et innsig av ikke-samiske folk fra 100 e. Kr. (siteret ovenfor). Ikke bare det, også han overser med vilje K.-D. Vorren og snakker om en innvandrings-bølge av jordbrukere sydfra: Ca. 400 e. Kr. til Malanggapet/Senja/Kvaløy; ca. 600 e. Kr. til Helgøy/Karlsøy og ca. 800-1000 e. Kr. til Sørøy og Kvaløy (Finnmark). Han går enda lenger for perioden 1000-1300 e. Kr.: 'Ingen vitnesbyrd om en norrøn bosetning nord for Troms'.

Det er ikke bare jordbruks-bevisene han overser. Som det klart fremgår av det arkeologiske materialet, Simonsen (1970) og Ottar nr. 89 (1976) har man i Nord-Norge oppover til Andøya en rekke garnisons-anlegg som tidsmessig strekker seg fra 2-300 f. Kr. frem til et stykke inn i viking-tiden.

Disse anleggene: Steigen, Lek-

nes, m.fl. peker tydelig i retning av en statsmakt som kontrollerer fullstendig sitt område, enten det er småkongedømmer eller riksdekkende. På bakgrunn av klare toponymiske bevis må vi anse at der foreligger iallfall et landsels-kongerike, om ikke et riks-kongedømme så tidlig som 600 e. Kr.

Vi har videre en 100 % sikker ubrutt kontinuitet heretter. Bjarkøy-ættens gods er omfattende og selges først vekk fra etterkommerne rundt 1700. Sørøya er adelsgods, inntil kronen ca. 1300 får seg 1/3. Den samiske befolkningningen er godtatt, men skattelagt som den eneste gruppe: Klar riksmakt.

Skriftlige kilder

Johansen synes tydeligvis å mene at Ottars beretning er det første skriftlige belegg for nordmenn i Nord-Norge. Dette er ikke korrekt. Man har en rekke belegg fra 500-tallet, direkte og indirekte.

På kartet til Ravenna-geografen (ca. 600) finnes 'Northomani' (se Holm: 'Norge på gamle kart'). Hva Holm ikke har observert er at kartet også inneholder 'Screrefrini' med 'Rerefrini' i parentes.

En rekke belegg (ikke uttømmende) for 'skridefenni' er gitt av Inger Zachrisson i 'Vikingtidens ABC'.

Det man selvsagt her må notere seg er at opplysningene om skridefennene = sameene klart stammer fra **norske** kilder, hvilket også en av angjeldende historikere uttrykkelig uttaler.

Dette ligger forøvrig selvsagt allerede i betegnelsen som er en latinisering 'scririfenni' av norsk 'skride-finner'. Det er jo **ikke** sameenes navn på seg selv.

Det første belegget skriftlig for sameene er Tacitus år 98, som nevner 'fenni'. Han nevner ellers en hel rekke **norske** stammer.

Jeg vil også bare nevne de håloyske kongerekker, som er basert på muntlig tradisjon og nedskrevet relativt sent, slik at man nok må regne med feil i rekkefølge m.v.

Det første skriftlige belegget for nordmenn i Norge er hva som er bevart av Pytheas (ca. 325 f. Kr.) fra Massilia (nu Marseille). Han 'Thule' er 100 % sikkert Norge. Det interessante her er at han må ha vært i Nord-Norge, ganske sikkert til Steigen/Tjeldøy, muligens til Bjarkøy. Han kan faktisk også ha

vært helt til Nordkapp. Dette er det mest sannsynlige, siden han var forsker og foretok vitenskapelige observasjoner.

Alternativet er at han bare har vært til Bergem, Giske, eller Trondhjem og fått underretning fra folk han kunne **kommunisere** med hvilket impliserte nordmenn.

Uansett ville han nok ha nevnt sameene, dersom de hadde blitt observert av han, eller nordmennene hadde kontakt med dem. Men som sagt deler av verket er tapt, så man kan ikke være sikker.

En ytterligere understrekning av at befolkningen i Nord-Norge fram til ca. Kr. f. er **utelukkende** norsk er det samiske vokabular.

Alle ord for kvegdrift stammer fra norsk, alle ord for korndyrking stammer fra norsk. De i denne sammenheng viktige metaller bronse og jern stammer fra norsk. Torsk og hval er også lånord fra norsk.

Sameene tilhører den mongolske rasegruppe, som har frembrakt den kinesiske høykultur, som har befolket Amerika over Bering-broen og skapt høykulturer i Meso-Amerika og Peru, og som har imigrert til Paskøya og Polynesia derfra.

Noen grunn til å søke etter ytterligere røtter synes ikke nødvendig.

Som jeg ovenfor var inne på synes det som om der har vært et visst konkurranseforhold mellom sameene og de nærmest lokaliserte rase/sprog-frender, således betyr cutte både **tsjuder** og **fiender**. Povl Simonsen (Simonsen og Stamsø Munch, 1973): 'Samojedene kalte de tsjuder, hvilket jo er navnet på et finsk-ugrisk folk i Leningrad-området i vikingtid.'

Wiklund (1896) i sitt skrøpelige forsøk på å etablere urbefolknings-status: 'Under sin vandring sørover fikk de etter istida kontakt med finsk-ugriske stammer og byttet så sitt opprinnelige språk med 'ur-finsk'. Nielsen og Toivonen fulgte dette opp mer moderat: 'Samene var en samojed-stamme som hadde byttet språk'. Noe belegg for sprog-ending eller behov er ikke tilstede, det sproglige fellesskap er tydelig.

Når det gjelder samisk, foeslo jeg allerede i 1963 overfor Postverket at man istedenfor 'NOREG' skulle benytte samisk 'NUORJE/NUORJA' (husker ikke og finner ikke nu). Det er dette riket de bor i, derfor vil le 'Ædna' ikke være korrekt.